

jala kõrguselt, valvatuna rahvusvahelise komisjoni liikmete poolt, kes kontrollivad vabastatiku, evalueerivad ja registreerivad kaastöökasid veel umbes 500 Ameerika abatahtlikku saabusmist, kes saadetakse siit edasi kodumaaale. Francolaste õhuvägi oli ede väga aktiivne, lennates kõikide teede ja raudteede kohal, mis viivad Barcelonast piirile. Ühtlasi teatatakse, et Hispaania võimud Figureases on arreteerinud ühe välismaa korrespondendi, kes on tainud lubamatuid ülevõtteid.

Narva juure meeijõuama võimsus 52.000 km.

Veehulgad Narva jões ei ole vähenenud

Viimasel ajal on levinud arvamine, nagu peaks Narva kose kroonilist veehulga vähenemist. Kuna Narva kose väljaehitamine on nähtud elektrifitseerimise kavas, siis on see asjaolu tekitanud väärarvamisi.

Narva veehulga kohta kuuleme kompetentselt poolt järgmist:

Juba enne Eesti iseseisvust koguti andmeid mõne meie jõe kohta, kuid iseseisvusega algas laiemalulatuslik jõe uurimine, mida on teostatud ja teostatakse järjekindlalt. Uurimustel toimitakse veepinna kõrguse mõtmisi, määratakse vooluhulki, korraldatakse vaatlusi jääolude kohta, tehakse loodimistõid jne. Eritist huvi pakuvad loomulikult veejõude kasutamise seisukohalt vooluhulga mõtmised. Nende mõtmiste tulemused näitavad rõõmustavalt, et vooluhulgad meie jõgedes viimase kaheksa aasta või rohkem aasta jooksul ei vähene, vaid püsivad senistes piirides. Näiteks Narva jões, mille kohta on andmeid juba 1903. aastast aastas, kõikus vooluhulk Kulgus, s. o. kose läheduses, 1903.—1930. a. jooksul 1752 ja 100 m³/sek. piires. Kahe viimase aasta detsembrikuus, milisel kuul tavaliselt kõige vähem vett aastas, mõõdeti Vasknarvas:

1937. a.: 29 nov. — 226, 9 det. — 91, 15 det. — 125 ja 31. det. — 146 m³/sek.

1938. a.: 6. det. — 221, 13. det. — 223, 20. det. — 112 ja 29. det. — 127 m³/sek.

Nendele lisanduvad Vasknarvast kuni Kulguni harujõgede veehulgad, millega juba üksi Pljussa jõe kaudu 10% vett juure tuleb. Järelikult oleks Kulgus mõeldud rohkem kui 100 m³/sek. ja seega mitte vähem kui varem! aastail. Sellepeale vaatamata on aga siiski tekkinud arvamusi, nagu oleks voolu hulk viimasel ajal vähenenud. Sääraste arvamuste põhjusteks võiks ehk eksikombel olla kose praegune kasutamisiis. Nimelt Virumaa elektri-a.-s. Narva veejõuama turbiinide ülesseadmisel võeti maha 2 seni tegevuseta seisnud veeturbiini, võimsusega 2000 kw ja seati üles uued turbiinid, võimsusega 3500 kw. Seega on praegu installeeritud veejõumasinate võimsus Narva kosel 11.600 kw. Nende jõumasinate koormus on aga alles viimasel kahel aastal tublisti tõusnud, kui Virumaa elektri-a.-s-i turbiinid on viimaseeni koormatud.

Minimaalse veehulga juures 100 m³/sek., mis on esinenud ühtaoliselt kõigil veevähesemal talvel, on Narva kosel praeguse ehitusiis juures võimalik kasutada maksimaalselt 8000 kw. Järelikult vabrikutele jääb kasutamiseks 8000—3500=4500 kw, nende masinate võimsus on aga 8100 kw. Muidugi, võimsusest on puudus, kuid süüdi ei ole vee vähesus, vaid Virumaa Elektri-a.-s. jõuama koormuse kasv.

Samuti ei oleks õige sellest järeldada, et Narva kose väiksem võimsus on ainult 8000 kw. Nimelt praegu töötavad turbiinid veevõimsusel 7—8 m ja turbiinid ise töötavad halvade kasukraadidega. Veejõuama täiel väljaehitamisel saadakse veevõimsus 20 m, mis vastavalt suurendab võimsust, kui veel võtta tarvitusele moodsaid turbiine, milised töötavad tunduvalt kokkuvõetlikumalt kui suurem osa praegusi, võiks sama minimaalse veehulga saada võimsust 22.000 kw, millega ka on arvestatud suure jõuama väljaehitamise korral 52.000 kw. Minimaalsed veehulgad esinevad ainult üksikud nädalad ja muul ajal on kasutada palju rohkem vett ja seega ka võimsust.

Vee- ja elektrimajanduslikel kaalutlustel on kõige otstarbekohasemaks võimsuseks Narva veejõuamaal 52.000 kw.

Mõnikord toodud ülevõtted Narva kose kuivaksjäämise kohta on täiesti loomulik nähe kõigi veejõuamade juures, kus vesi juhitakse erikanalite kaudu veeturbiinide juure. Imatra jõuama juures võib samuti näha endise jõesängi kuivaksjäämist. Ega see pole veepuudus, kui vesi juhitakse mujale. Meie peame arvestama ilika kogu vett jões, mida juhitakse kose ja veeanalite kaudu, mitte ainult arvestama veepuuduseks seda vett, mis lastakse kose kaudu üle voolata.

Kolm päeva eelarvele

alamkomisjonides

Alamkomisjonide töö peab lõppema tuleval kesknädalal

Riigivolikogu laienatud majanduskomisjon, mis on ühtlasi eelarvekomisjoniks, pidas eile koosoleku, kus eelarve üldaruandjaks valiti O. Suursõot ja kaasaruanndjaks M. Martinson. Ühtlasi kujundati 8 alamkomisjoni, kes oma töö peavad tegema 3 päeva jooksul, arvates esmaspäevast.

Seega peavad alamkomisjonid oma tööga toime tulema kesknädalaks, milal eelarve peab olema arutusele majandus- ehk eelarvekomisjoni plenumis. Viimane peab oma töö lõpetama 15 päeva jooksul.

Alamkomisjonid asuvad tööle esmapäeval, 30. jaanuaril.

Maks väärtuste juurekasvult

Uut maksu kavatakse võtta kõikidel hinnas tõusnud kinnisvaradel nende müügi korral

Nagu kuulame, arutatakse praegu Einnade Riidu ringides väärtuste juurekasvu maksu sissepääsmist ja selle likviidust. See uus maks haaraks kõiki kinnisvaraid, välja arvatud põllumajanduslikud kinnisvarad, sõjaväelaste, teenistujate, õpilaste ja teaduslike ajutiste kinnisvarad. Põhiki teisi immobille linnades, jumeituskohades ja tööstusrajoonides haaraks aga väärtuste juurekasvu maks.

Kinnisvarade müügi korral tuleb müüjal tänu väärtuste juurekasvu maks. Teenimatu juurekasvu väärtustele, mis allub maksule, arvestatakse selle hinnavahe järele, mis omal ajal makseti nimetatud kinnisvara eest, ja palju jääb nüüd tema müügi korral. Suhtul, kui kinnisvara olt praeguse omajani poolt on toimunud enne 1. maid 1920. a., arvestatakse

vahe väija hindamise järele pärast 1. maid 1920. a.

Einnade ja maomavalitsuste juure kasuakse eritised hindamiskomisjonid ja eriline kataster. Omavalitsused oleksid kohustatud kandma sellesse maksukatastrisse kõik andmed oma administratiivpiirides olevate kinnisvarade ülemineku kohta teistesse kätesse.

Väärtuste juurekasvu maks oleks progressiivne iseloomuga ja mõeldaks eritabeli alusel.

Rava kohajale oleksid maksumõrmi järgmised: väärtuste juurekasvult kuni 1000 krooni oleks maks 10%, 1000—3000 kr. pealt 12%, 10.000—15.000 kr. pealt 18%, 40.000—60.000 kr. pealt 26%, 60.000—80.000 kr. pealt 28% ja üle 80.000 kr. pealt 30%.

Andke lastele puuvilja vedelal kujul!

Andke neile Talko õunajooki suure antiskorbutilise C-vitamiini sisaldavusega. Talko õunajook on toodetud külmsteriilselt alkoholvabana ja värvilishappevabalt.

Kuritegevus püsib endisel tasemel

Valmis Tallinna-Harju kriminaalpolitsei moodunud aasta aruanne.

Tallinna-Harju kriminaalpolitseis valmis neil päevil moodunud aasta aruanne. Nagu sellest nähtub, on kuritegevus Tallinnas ja Harjumaal võrreldes 1937. a. jäänud peagu endiseks. Registreeritud on 1938. a. kestes vähe alla 5000 sündmuse, milline arv eelmise aasta võrreldes on vähem vaid 300 sündmuse võrra ja kuritegevus on langenud ümmarguselt ainult 4 prots.

Suurematest kuritegudest registreeriti moodunud aastal röövmõrve 3, kuid tapmist 26, raskemal haavamis 28, ametialalisi süütegusid 461, surmaga lõppenud auto alla jäämist 11 ja raske vigastusega 15. Süütegusid oli juurdlemisel 28, millest aga 14 süüteo tunnusemärki puudumisel aasta jooksul lopetati 14. Vargusid oli veidi üle 8000, kuna ülejäänud juurdlesid on toimetatud ühenduses mitmesuguste muud liiki kuritegudega.

Aasta jooksul võeti vahi alla ja paigutati vanglasse 351 isikut. Lööbistimisi toimetati 647 juhul, kuna tunnistajaid kuulati üle 24.000.

Kõikidest kuritegudest avastas kriminaalpolitsei 69 protsenti, kusjuures selgitamata on jäänud peamiselt vähemad vargused. Röövmõrvid ja tapmised on kõik avastatud.

Narva jõgi vabaneb jääst!

Pehmele ilmale tänu on hakanud vabanema Narva jõe ülemjooks jääkattest. Praegu on jõgi juba lahti õmuli kärestikust, peagu Vasknarvni ja kui temperatuur püsib praegusel tasemel, siis oleval tõenäoline, et suur osa ülemjooksust vabaneb jääst.

Narva jõe põhi maanteeks!

Teatavasti algab eeloleval suvel korraliku maantee ehitamine Kuremäelt Permiskülla ja Vasknarva. Juba praegu veetakse tee ehitamiseks kohale materjali. Selleks kasutatakse paasi, mida võeti välja Narva jõe süvendamisel jõe põhjast. Kivide kohalevedu tahetakse teostada võimalikult kiiremini, sest seda tööd tahetakse viia läbi reetega, kuna hiljem materjali-vedu läheks märksa kallimaks.

Karl XII mälestussamba ümbrus korraldamisele

Narva linnavalitsuse korraldusel hakatakse korraldama eeloleval kevadel mõned aastad tagasi Põhjasõja ja Karl XII mälestuseks Narva lähedale püstitatud mälestussamba ümbrust. Alul oli kavatsus sinna asutada rahvapark, kuid sellest kavast tuli rootslaste soovil loobuda.

Rootslaste avaldada nimelt soovi, et mälestussamba ümbrus jääks niisuguseks seisukorda, nagu see oli Põhjasõja ajal. Summas asetsab kõrgel künkale, kus Karl XII isiklikult juhtis Narva lahingut ja see künk on ka tol ajal lage. Arvesse võttes need asjaolused, tuli loobuda puude istutamisest. Küll aga kogu maa-ala, mis on ümmarguselt 2 ha suur, kaetakse muruga ja sinna rajatakse kooniteed. Plats tahetakse seada korda olümpia-aastaks, milal on oodata Narva suuremal arvul välisuriste.

Kalevi käsipallivõidud Riias

Riia, 26. 1. (ETA) Eile võistles Riias Tallinna Kalevi käsipallisaakond. Võrkpallis Kalevi naiskond võitis Läti raudteelaste ühingu naiskonna tulemusega 15:6, 15:2. Ka korvpallis tallinnlased tulid võitjaks tulemusega 15:14 (8:6).

Balti välisministrite konverents 1.—3. veebruarini

Kaunases

Eesti, Läti ja Leedu välisministrite järjekordne konverents peetakse Kaunases 1.—3. veebruarini.

Peale välisminister K. Selteri sõidab vabariigi valitsuse poolt komandeerituna veel saadik Riias H. Rebane, poliitilise osakonna direktori k. t. N. Kaasik ja poliitilise büroo sekretär K. Zirkel.

Kolonel Ekströmi head muljed Eestist

Tagasi saabunud Narva vabastamise 20. aastapäeva pidustustel viibinud kolonel Ekström on „Hufvudsbladeti“ esindajale avaldanud oma muljed külasõidust Eestis. Seejuures kolonel Ekström selts meele, et mainitud pidustusel on mõõdund hiljalt ja temale isiklikult on olnud saanud kõige spontaanselt sõbralikuks. Viimase kahe aastakümne kestel Eesti on arenenud nii kultuuriliselt kui ka majanduslikult tõeliste hiiglasannudega. Rahvas on hingestatud elurõõmuga ja eust ja vabatab parimate lootusega vastu tulevikku. Seejuures kol. Ekström puudutas Eesti maapõuevarade laialtulatlikku kasutamist, kusjuures põlevikui on üheks suuremaks õlitagavaraks maailmas. Ühtlasi mainis ta ka teisi tööstusalasid ja põllumajandust, mis oma tööriistadega on muutunud peagu olematuks töötaoleku. Kol. Ekström rõhutas asjaolu, et Eestis suhtutakse väärikalt vabadussõjast osavõetutele, tuues näiteks, et kõik need, kes omavad Eesti vabadussõjast üheksik missuguse järgu, omavad õiguse tasuta sõita riigi raudteedel. Niisugust korraldust endised isamaa vabastajad loomulikult oskavad hinnata. Eesti iseseisvusaegsed saavutused jätsid mulle kõige sügavama mulje ja ma toin oma külasõidust kaasa ainult kõige meeldivamaid muljeid, lõpetas kol. Ekström.

Õnnetus Eesti bensiiniga Soomes

Helsingi, 26. 1. (ETA) Helsingi lähedal Herttoni ühisdamas on juhtunud õnnetus Eesti bensiiniga. Eile pärastlõunast saabus sadamasse Rootsi tankilaev „Nynäs“, mis tõi „Viron bensiini OY-le“ Eestimaa Ojkonorsiumilt 2500-tonnise bensiinilaadungi. Bensiini hakati õhtul pumpama laeval tisterni. Alul läks kõik hästi ja pumpamist jätkati õhtu läbi. Hommikul märgiti aga kail suurt bensiinilõmpu. Selgus, et maa-aluses torustikus, mis juhtis bensiini tisterni, oli tekkinud mingi vigastus ja suur hulk bensiini, mida pumpab laevalt, oli voolanud maha.

Kaotsilõinud bensiini hulk ulatub umbes 175 tonnini ja selle väärtus on umbes 400.000 Soome marka. Tulikahju hädaohu pärast seati üles politsei- ja läheduses keelati kõik tööd. Politsei alustas sündmuse kohta uurlust.

Autode olümpia-tähesõit Helsingi

Lehtede teatel on Soome autosportlaste ringkonnas arvestatud, et Helsingi olümpiamängude ajaks on oodata Soome umbes 3000 välimaa autosportlast. Nende autode transporteerimise hõlbustamiseks Tallinnast ja Stokholmist Soome on praegu koostamisel vastav kava. Ühtlasi Soome autosportlaste kavatses korraldada välimaa autosportlastele üldeuropalises tähesõidu, mille sihtkohaks oleks Helsingi. Tähesõidu ettevalmistamisele asutavad siis, kui küsimuse üle on nõu peetud Euroopa eririikide autoliitidega.

Liiklemisvõimalused maanteedel 26. jaanuaril 1939. a.

Kõik I klassi maanteed on lumest lahti jõuvankreile, välja arvatud järgmised teosad, kus liikimine on raskestatud:

Tallinn—Tartu maantee — Järvamaal Kuusna—Värga vahel;

Pärnu—Paide maantee — Järvamaal Rae—Laupe vahel ja Võrumaal Vaabina—Linnamäe vahel.

Tartu—Narva maantee — Tartumaal — Mustvee—Lohusuu vahel;

Viljandi—Võru maantee — Valgamaal Puka—Pringi vahel ja Võrumaal Vaabina—Linnamäe vahel.

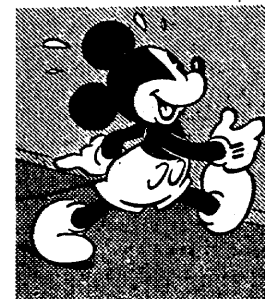
II klassi tähtsamad maanteed on kinni jõuvankreile: Tartumaal — Otepää—Puka, Sangaste—Otepää ja Mustvee—Kodavere teed. Tartu- ja Võrumaal — Otepää—Kambja tee.

Et ei oleks eksitusi!

Saku on juba algusest peale mahlaajogid valmistanud väärt happevabalt ning ilma ühegi servaineta.

NÕUDKE
SAKU — ÕUNA JOC
SAKU — JONVIKAJO
MAASIKAGA

Esmaspäevast UUS MIKI-S

Homses lehes lõpeb sari „Miki ja panga-vargad“. Kuna Toruste, Norimokk, Lokilaid j. t. on nüüd trellide taga, võib Miki asuda uuele tööle. Seda me näeme sarjas, mis algab esmaspäevases lehes ja mille pealkirjaks on „Miki filminäitlejana“. Siin on Miki oma õiges sõiduvees, sest filminäitlejana me õppisimegi teda kõigepealt tundma.

Uus sari on täis huvitavaid seiklusi, seejuures hädaohutlikke, kuna Miki tuleb mängida filmis „Robinson Crusost“, mehest, kes pärast laevahukku sattus üksikule ja maha-jäetud saarele ja elas seel viimaseid aegu.

Miki satub korduvalt suure kimbatuse, aga pikapeale ta saab neist kõigist jagu ning jääb võitjaks, nagu ta selleks on jäänud

„Päevalehes“ seniilmunud Miki me teda korraldavas M eemaldas hädaohutlik kalanduspiirkonnas ja avga. Soovitame iga p gata sellegisarja p loodetavasti õige paljud sarjadega, et neid siis kl matuks.

Eelmise sarja jaoks lu matu kaane esiküljele l p ü h a p ä v a s e s lehes.

Juhime veel kord tähe päeviti ilmuvale Miki Miki ja kuri hülgane“.

Ilmastikuolud segavad lennuühendusi

Sel nädalal kestnud pool-soe, sulavõitu ja jäätisoleku ilma tõi segi kõik lennuühendused, kuna madala pilvise, udu ja eriti aga jäätumise katustel ei julgenud reisilennukid liikuda. Esimese lennukina sel nädalal saabus kolmapäeval „Lufthansa“ Königsbergist Riia kaudu. Tallinnast sooritas ta lennu Helsingisse ja sõitis eile hommikul Tallinnast sõiduplaani kohaselt edasi.

Varahommikune tulekahju Petseris

Kesknädala hommikul kella 6 paigu alarmeeriti Petseri linna vabatahtlik tulekorje. Selle põhjustas Kivi tänaval asetseva Ed. Hakmanni saeveski tekkinud tulekahju. Teadmatu põhjusel oli põlema süttinud saeveski katlakuur, millel põles kaks seinat ja osa katust.

Tuli märgati õigel ajal ja esimeste tulekorjajate kohale jõudmisel pandi piir tule levimisele. Kuna saeveski juures oli küllaldaselt saada vett, siis likvideeriti suurem tuleohu ja tuli kustutati mõneks minutiks jooksul. Katlakuur oli kindlustamata. Tule tekkimise põhjuste selgitamisel oletatakse, et hoone süüdati kõrvaliste isikute poolt. Omandu kahju ei ulatu 100 kroonini.

Kaks tulekahju ahjukütmisest

Saapjala, 26. 1. Paigalepa valla Saare ajunduses kütis kolmapäeval õhtul põlema Jans Kadile kuuluv kütivõti ja põles maani maha. Tuli tõi alguse kütivõti ahju kütimisel, mis oli jäänud järelevalveta. Kõik läheduses olevad tilled kaitsupooned jäid juba tunde ja tüüri abil ohtu puutuma. Ahjukütivõti põlenud kütivõti oli tule saanud kütivõti kütimisel. Tõine tuleõnnetus oli Siimnall, Bihalepa valla Tubala külas, kus tuli tõi alguse ahju. Tuleohu ohtu Werneri Särve ohvile oli kiirendatud elutoa ahju leima kütijatele. Ahju lagi langes ja see ja müüjalangenud tuld jätkati leinad. Tule kustutas kiiresti kohale jõudnud Rõmba ja Tubala tulekorje.

Pesemisvahend

LUMIV

on parim: Suur pakk 20

Loteriimiljonäri rahako

Petseri vallas, Kalugino talmeil avaldas ametivõimude vallas, Küllatova külas surmuse, kus koos oli ligi 30 inimduulust ja voodile kõigi riiet Argates ta leidis, et magamis taskust kaduma läinud rahakot rahaga ja kahe veksliga, mille oli temale juba tasutud ja 20 tal vaid osa võlja saada.

Kahjusaja Vassili Remmel ja mõni aasta tagasi võitis Uhingu rahalisel loteriil peavõitu.

Võru vabastamisest

Wõru, 26. 1. Täna juba vabastamispeäna kava. Kõrg tavad vabastamispeäna-pidustusi järelejätkama. Wõrumaa ja kinn Tallinna kaitsepataljoni ülem, n Wõru.

Alide tähistatakse kogu Wõru vabastamispeäna juurejoonl

ILMUS

„LOODUSE“ 1938. a. VÕISTLUSRO

Ketgi Pärlti-Sillaots

Improvisatsioon mänguto

208 lk. Hind 1 kroon.

Tähelepanelikult ja läbituntult vaatlend andekas naisautor selles romaanis sapirilist elu. Õhustik, mis seal valitseb, moonutab viirakaks kõik sündmused korrad, sulgedes õilsadki teod ja kavatsused liigse uudishimu ja klatsi nar

LOODUSE KROONINE ROMA

121 11. aastakäik. 132

H. Pärlti-Sillaots: IMPROVISATSIOON MÄNGUTOOSIS. Eerik KIRI NOORUSMAALT. A. Sepp: RAISATUD SUVI. M. Rauk: TAURID. A. Kurmes: KINDLUSEHITAJAD. Hilja Valtone: KIRJUTAJA. Vicki Baum: GRANDHOTELL. Jonas Lie: IK Berta Ruck: NOORM VEENUS. M. Greig: TÄTARLAPS PEAL. MA. J. van Ammers-Küller: VAIKNE VÕITLUS. L. Rebreanu: SURMA TANTS.

LOODUSE KROONINE ROMAANI 11. aastakäik pakub esmakla nihaasti sisu kui ka välismees. Parem paber, kunstipärased l joonised meie tunnusatumalt illustreeritud ja nägusamini ku tud titelleht peaksid rõõmustama iga raamatutõpra. Tutvuge ilmunud esiknumbriga raamatukauplustes või meie esindajate J Teie leiate, et 1939. a. LKR'i saab välismuusel kõrvutada 4—5 kallimate raamatutega. Tellides LKR'i 1939. aastakäiku, om 10 krooni eest 12 kaunist raamatut, nendest 5 huvitavat algu võistlusromaani ja 7 valitud tõlketööst tänapäeva moodsamalt au

Looduse Kroonine Romaan ilmus üks kord kuus, 12 numbrit aastas 2500 lk. Aastakäiku tellimishind 10 krooni, üleni riekõik 16 k

K. R. JASTUS O.-Ü. „LOOD

Tartu, Ülikooli 18, tel. 4-35. Tallinn, Kinga 6, tel. 411-92. Posti jookse

Parandab lumi jumet?

Pesemine lumega ergutab kindlasti erkude ja veresoonte tegevust, kuid mõjub nahale ülepõletavalt. Paljudel juhtudel põhjustab juba ainult lumehõhk kareda ja kipitava naha. Seepärast on soovitatav kreemitada nahka talvel eriti hoolikalt. Nivea on siin parim vahend, ta imbutab naha põhjoli kihi kohe to pehme ja nõrke.

NIVEA KREEM

WERNER MEHKS, TALLINN

Ma ei usu, et saan vaatama tulla teie toredat mängu!

Oi!

Roomas hüütakse: „Pariisi!“

Mussolini kuulutas uue ajaloo-peatüki algust, rahvas karjus „Džibuti! Tunisi! Korsika!“

Rooma, 26. 1. (ETA) (Reuter). Vaatamata udvõlmale oli kogunenud Palazzo Venezia esisele platsile umbes 40.000 elaniku, et pühitseda kindral Franco võitu Barcelona üle. Meelavalduse ajal

kostsid hüüded: „Pariis!“

Rooma, 26. 1. (ETA) (DNB) Barcelona langemise puhul on toimunud kogu Itaalia suured rõõmumeelavaldused. Roomas on voolanud kümneid tuhandeid itaallasi pidulikult valgustatud Piazza Venezia. Keila 19 paigu ilmus Palazzo Venezia rõdole Mussolini, kes pidas rahvahulgale lühikese kõne. Mussolini ütles muuseas, et Barcelona vallutamine francolaste poolt on

UUEKS PEATÜKIKS UUE EUROOPA AJALOOS. MIDA MEIE KAVATSEME LUUA.

Kommunistid ütlesid, et francolased ja legionärid ei püüe edasi. Kuid meie oleme edasi pääsenud ja ma ütlen teile, et meie püüame veelgi edasi, lõpetas Mussolini. Duce sõnad võeti vastu määratu vaimustusega. Mussolini oli sunnitud ilmutama rõdole mitu korda. Meelavalduse lõpul hüüdis rahvahulk:

„DŽIBUTI, TUNISI, KORSIKA.“

Rooma, 26. 1. (ETA) (Havas) Rõõmupidustusi ja meelavaldusi on korraldatud kõikides Itaalia linnades ja alevikes, kus kohalikud võimud on võtnud sõna, et ülistada kindral Franco võitu kui Itaalia vabatahtlike armeed Hispaanias. Roomas korraldatud meelavaldustel kasutati ühtlasi jubust, et avalda pahameelt Prantsusmaa vastu, kui Mussolini ütles oma kõnes, et uus võit on saavutatud, siis rahvahulki hüüdis kooris: „Pariis!“

Kitsasfilmiparaadid koolidele

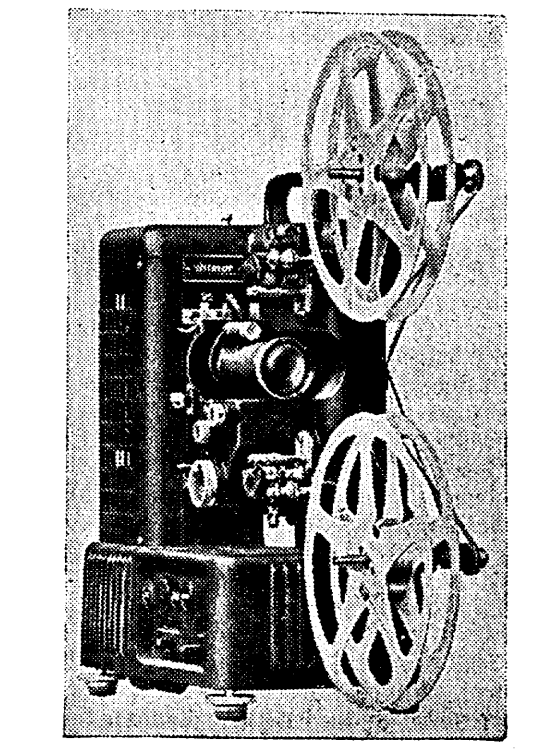
Uudne kitsasfilmiprojektor Austriast, mis koolidele on eriti

Haridusministeeriumi koolivalitsus on ankeediga selgitanud, et kitsasfilmi projektorid saaks rakedada õppetöösse lähemas tulevikus 81 kooli. Kui leitakse majanduslikke võimalusi õppefilmide laenu soetamiseks, kust koolid võiksid filme laenuada, siis ei tohiks kavatsuse teostamiseks leida eriti suuri takistusi. Kitsasfilmi projektorite hind, mis iga kool peaks endale ise muretsema, moodustaks kogu sellele ettevõtteesse investeeritavast kapitalist võrdlemisi väheosa.

Kui juba asutakse selgitama, millised projektoritüübid koolitöös kasutamiseks oleksid otstarbekohasemad, siis eriliselt raskusi siin ei tekiks. Lääne-Euroopa maades on kitsasfilm õppevahendina juba aastaid leidnud laialdast kasutamist. Praktilisest tarbest tingituna on eriti Saksas ja Austrias arvatud koolidele sobivad projektoritüüpe, mis vastavad hinnaklassis on enam-vähem ühesuguste võimetega. Kaalumisele tuleb võtta ainult, milliste võimetega ja millise hinnaga projektorid ühes või teises koolis võiksid sobida. Suurematele koolidele suuremates ruumides saaksid tulla kõnsele ainult suurema valgusvõimega projektorid, 500–750-vattilise projektsioonilambiga, milliste komplekt maksab 400–500 krooni.

Vähemais ruumides sellise suure valgusvõimega projektorite kasutamine tunduks liig kulukana. Ruumides, kus korraga filmittekannet jälgiks 25–50 õpilast, piisab vähemast projektorist, milles kasutatakse 250–400-vattilise valgusjõuga projektsioonilampi. Sellised projektorid on tunduvalt odavamad, need maksaksid ainult 190–370 krooni komplekt.

Kitsasfilmi võtte- ja projektsioonilaga on meil kaks aastat tegelnud Raadio-Kooperatiivi fotosaat. Mitme Saksas, Austria ja Ungari vabrikute projektorid katsetades ja müües on osutunud meie oludesse kvaliteetilt ja hinnalt sobivamaks järgmised projektoritüübid:

Kõrgemas hinnaklassis on huvitavaim Viimase Dittmari vabriku kahefooraaži-projektor, mille hind on Kr. 436.—, komplekt 500-vattilise lambiga (ilma ekraaniga). Kõnsolevas projektoris on võimalik suures saalis tarvitamise puhul kasutada

eriti suure valgusvõimega projektsioonilampi; selle komplekt Kr. 445.—, projektori juures võim 16 mm laust filmi (see õppefilmi standardlausa kitsasfilmi, mida tarv selles lauses filmi j tõttu. Koolis, kus me õpilastid tegeleb fotograafias võtteaparatuuril, ühtlasi demonstreerimiseks, et lastel on võimalik luust valmistada iluajalatele etenduse saaksid.

Kuna kitsasfilmi õppevahendite propagandaks 400 tükkki ja nende kooli fotoparaadi kasutamiseks keskmise fotoparaadi võimalus on praktiliselt

Koolides, kus aga reerimist ei ole ette võetud, projektori muretsesemise, on sobiv tarvitada tehase poolt valmistatud, on kaks tüüpi. Üks, k projektsioonilampi, Kr. 364.— komplekt. Need ühele filmiformaadi, lause tarvis.

Koolidel eelarve k viisse võtta ekraanil valmistada õige odavast ekraanil tellides nõuaks saadaval koolid, kus kinoaparaadid, saavad nud ekraanilina.

Prantsuse riigikaitsejuhid koos

Nekrutid kiirendatud korras sõjaväkke

Pariis, 26. 1. (ETA) (Havas) Alatine riigikaitsekomitee tuli eile pärastlõunal kokku sõjaministeeriumis peaminister Daladier eesistumisel. Nõupidamisest võtsid osa ka mereminister, ohuminister, vägedejuhataja Gamelin, ohustaabülem kindral Vuillemin ja admiraliteedülem admiral Darlan. Pä

rast läbirääkimisi Daladier'i oli pikem kõnelus ohuministiga.

Pariis, 26. 1. (ETA) (Havas) Riigiteatajas on avaldatud määrus, mille järele 1918. aasta novembrikuus sündinud väe teenistuskohustuslikud mehed peavad astuma väeteenistusse 1939. aasta aprillis oktoobrikuu asemel, s. o. pool aastat varem.

Neutraalriiba põgenikele

Pariis, 26. 1. (ETA) (Reuter) Ajakirjandus ter vitab soojalt Prantsuse valitsuse ettepanekut neutraalse põgenike-tsooni loomiseks Hispaanias. Ühtlasi lehed märgivad, et Prantsusmaal on tulnud aeg saata oma esindaja Burgoesse, et kaitsa Prantsuse huvideid ja abistada põgenikke „Liberti“ kirjutas, et praegust seisukorda kasutades Prantsusmaal on võimalik tagasi võtta oma kohta Hispaania asjus, kui ta alustab läbirääkimisi kitsa põgenike-tsooni loomiseks Valencia-Madrid-Cartagena joonel. Seega Prantsusmaa katkestaks sõja, mis on kestnud juba liiga kaua. „Figaro“ tähendab, et Kataloonia juhti

de kohuseks on saavutada Francot häd ja inimlike tingimusi Hispaania toelise rahu kindlustamiseks. Prantsusmaa peab asuma reaalselt seiskohale ja saatma kohe suursaadiku Burgoesse.

Toitu barcelonlastele

Barcelona, 26. 1. (ETA) (Reuter) Barcelonasse on pidevalt saabus palju ronge ja veoautosid, tundes elanikke tuhandeid toidunaineid. Teade Barcelona langemisest võeti kogu Franco-Hispaanias vastu suure vaimustusega, kusjuures kõikides linnades helistati kirikukelladele. Ühtlasi rahvahulgad on tänavil laulmas, mille sekka kostavad rõõmuhüüded.

Mussolini loomib tobe neli riigi konverentti

Pärast Barcelona langemist Hispaania tulevik otsustamisele

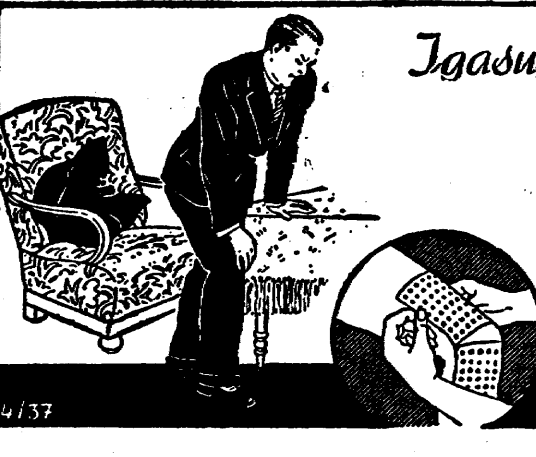
London, 26. 1. (ETA) (Havas) „Daily Mail“ dete järele Mussolini soovib kohe pärast Barcelona vivat, et Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa ja Itaalia puudutavad Hispaania: 1) süüsta Hispaania tuest sioon, kes on ise oma saatuse määraja, Saksamaa ja tada neljal riigil lubadust takistada kommunistliku või Madridi lähedal.

korrespondent teatab Roomast, et usaldusväärsete tead langedist neli-riigi-konverentsi kokkutulekut. Ta soovitab esindajad käsileksid kolme järgmist punkti, mis verevalandustest: 1) defineerida Hispaania rahva positiivne Itaalia nõusolekul, kes abistab Francot, ja 2) saavut valitsuse või rahvafondi sisseseadmist Kataloonias

Selgust Euroopa suundadesse

London, 26. 1. (ETA) (Reuter) Poliitiliste korrespondentide arvates toovad lähemad päevad niimõndagi selgust Euroopa suundadesse. Peamiseks valgustusallikaks peetakse Hitleri riigipäeva-kõnet 30. jaanuaril. Inglise peaministri Chamberlaini kõne Birminghamis 28. jaanuaril varustab Hitlerit kahle-mata ainega vastuseks. On märkimisväärne, et kommunteerijad ei looda, et Hitler valguks oma kavu Ida-Euroopa suhtes.

London, 26. 1. (ETA) (Havas) „Times“ teatab Brellinist, et kui Barcelona langeb enne 30. jaanuari, siis Hitler ei jäta oma kõnes tegemast järeldusi, mis tekitab kahela teljeriigile sellest, kui francolased vallutavad täieliselt maa-alal Prantsuse riiri ääres. Francolaste kiire edasitung võib avaldada teljeriigile mõju, mida ei oleks võid uskuda veel mõni nädal tagasi. Edasi leht teat Barvassist, et on peagu kindel, et Becki ja Ribbentropi vahel on saavutatud kokkulepe, mille järele Saksamaa ei võta eeloleval kevadel midagi ette

Igasuguste reumaatiliste valude vastu - CAPSIPLAST!

CAPSIPLAST aitab ruttu ja kindlalt. Vere juurevool intensiivistub, tekib meeldiv soojuslunne. CAPSIPLAST on täiesti vaba halbadest kõrvalmõjudest ning on puhas ja lihtne kasutada. CAPSIPLAST peaks leiduma iga perekonna koduapleegis.

P. Beiersdorf & Co. A.-G. Hamburg

CAPSIPLAST

Prantsuse välispoliitika sihid

Leping Venemaaga jääb kehtivaks, Hispaanias ei või olla võõrast võimu, Prantsuse impeerium on puutumatu

Pariis, 26. 1. (ETA) (Havas) Saadikutekojas välisminister Bonnet eiimes pika ja tähtsa kõnega Prantsuse välispoliitikat. Ta toonitas, et kõigi prantslaste eesmärgiks ja sooviks on säilitada Prantsusmaa suurus ja viisikust. Esamalt toimus Tšehho-Slovakkia draama. Sündmused on tõendatud, et peaminister Daladier'i oli täielik oigus ja põhjus sõita Müncheni alla kirjutama kokkuleppele, et päästa rahu, sest kõik oli valmis sisetungiks Tšehho-Slovakkiasse. Vastasel korral Prantsusmaa oleks kohanud Siegfriedi liini ja ta oleks varsti jäänud peagu üksikuks. Sõbralik liit Prantsusmaa ja Suur-Britannia vahel on Prantsuse poliitika nurgakiviks. Mõlemad demokraatiad on otsustanud säilitada oma patri-mooniumi. Sõja korral, mis Inglismaa ja Prantsusmaa arvates ei tohi puhkeda, mõlema maa kõik jõud asuksid teineteise kõrval. Prantsusmaa on püüdnud parandada oma suhteid Saksamaaga, mille tulemusena on alla kirjutatud Prantsuse-Saksa kokkuleppele. Sõda oleks õnnetuseks mõlemale rahvale. Prantsusmaa on püüdnud parandada suhteid ka Itaaliaga. Paistis, et peale Hispaania küsimuse ei ole mingisuguseid raskusi Itaalia ja Prantsusmaa vahel. Kuid hiljem Itaalia valitsus tühistas 1935. aastal sõlmitud kokkulepped. Prantsuse valitsus vastas, et ta ei tunnistata Itaalia seisukohta, sest mainitud kokkulepped olid leitud juba osalist tähtsust. Prantsusmaa ei luba ega ealli, et tungitakse kallale ja rünnatakse seda, mis on üles ehitatud prantslaste verehinnaga. Prantsuse valitsus on otsustanud säilitada Prantsusmaa impeeriumi puutumatuse. Mis puutub suhetesse Nõukogude Liiduga, siis on peetud korduvat läbirääkimisi. Samuti on minul olnud läbirääkimisi Poola suursaadikuga. Prantsusmaa on otsustanud säilitada oma paktid Nõukogude Liiduga ja teiste Ida- ja Kesk-Euroopa riikidega. Kohustused, mis Prantsusmaa on endale võtnud ühes Nõukogude Liiduga ja Poolaga, on endiselt kehtivad.

Mis puutub Hispaania küsimuse, siis tuleb säilitada mittevahelisegeimise poliitikat. Hispaanlastel peavad ise korraldama oma asju. Ühtlasi Prantsusmaa on juba vastu võtnud 11.000 põgenikku Hispaaniast, Hispaania valitsus on palunud vastu võtta veel palju naisi, lapsi ja rauku. Prantsusmaa on nõus seda tegema. Me ei saa lubada seda, et ükskõik missugune riik võiks ähvardada Prantsusmaa puutumatust Hispaania kaudu. Burgoese valitsus on teatanud, et ta ei nõustu ühegi välismaa aktiivsega Hispaanias. Prantsusmaa ei saa lubada seda,

et tema ühendused Põhja-Aafrikaga on ähvardatud välismaa asutuste poolt Itaalia poolt ja Hispaania-Marokas. Sel korral ei oleks vähem ähvardatud ka Gibraltar ja Malta. See küsimus on seega Prantsuse valitsuse täielik sõltuvus Prantsusmaa ja Suur-Britannia vahel. Prantsusmaa on olnud pool valmis nõudma kas või homme konverentsi kokkutulekut, mil-lal võtaksid osa kõik rahvad, kes soovivad rahu. Rik-vastumise areng ja kõik ähvardab viia Euroopa pankroti või sõjani. Prantsuse valitsus on nõus tegema algatuse rahvusvahelise konverentsi kokkutulemiseks.

Kriitiline silmapilk Euroopale on saabunud

Vist kellelgi, kes vähegi oli lugenud viimaste nädalate telegramme Hispaaniast, pol-nud kahtlust selles, et valitsuseväed varem-hiljem oma kurnatuse, arvulise ja materjal-se puudulikkuse tõttu Kataloonias jäävad alla Franco marokolaste, hispaanlaste ja itaallaste värskelele diviisidele. Kuid ka optimistlikumadki Franco pooldajad ei loo-nud, et Kataloonia pealinn langeks nii ruttu ja et valitsusevägede vastupanu on murtud juba seevõrra, et ei saagi enam kõnelda francolaste rünnakust, vaid valitsusevägede taga-ajamisest. See väike nurgake, mis pärast Barcelona langemist Kataloonia vägedele veel jääb, langeb ka täna-homme — ja siis on Franco diviisid jõudnud Prantsuse piirile, on vangistatud, hävitatud, maalt välja aetud kogu Kataloonia armeed — ja Madridi ning Süda-Hispaaniagi vastupanu on muutunud tegelikult mõttetuks ja lootusetuks verevala-miseks. Itaalia ja Saksamaa on viinud Franco lõplikule võidule — ja selle kaudu ka endid.

Et seda Rooma võtab otseselt oma võiduna, seda tunnistavad paremini Mussolini poolt Palazzo Venezia rõdult üteldud sõnad. Ning rahva kõnecoorigi hüüded „Pariisi, Dži-buti! Tunisi! Korsika!“ omakorda täiendavad seda kõnet selles mõttes, et ütlevald välja, keda loetakse kaotajaks ja kellelt tahetakse nõuda selle võidu välja...

Kriitiline moment Euroopale on saabu-nud. Prantsuse välisministri kõnes on üteld selge sõnaga, et Prantsusmaal ei tule meelegi teha mõnd järeleandmist oma impeeriumi arvel — uue Euroopa ajaloo-peatüki ehitamise hinnaks. Aga Franco võidust joo-vastunud meeled on praegu võimelised kõi-geks. Veel rohkem: isegi Berliinis arveta-takse sellega, et just nüüd, Franco võidu jä-rele, tahvat Pariis energilisemalt nõuda voo-raste vabatahtlike äravimist Hispaaniast — sellise nõudmisega arvestab Saksas välisminis-teeriumi organ. Kuidas, s. t. missugusel tingimustel, nõustuks sellega Itaalia? Kõik trumbid on ju praegu tema käes ja Musso-lini on ütelnud selgel sõnal, et ta hakkab Prantsusmaaga kõnelema alles siis, kui Franco on Hispaanias täieline peremees ehk — teiste sõnadega — kui Püreneedel seisav teatud päritoluga diviisid ning suur-tükid...

Otsustavad päevad Euroopale on käes. Ja seakord on seisukord ehk vahest tösi-semgi kui oli ta seda septembris.

Viimaseid telegramme täna hommikul

Itaalias mehed lippude alla

Prantsuse ja Inglise laevastikud ristlevad Vahemerel

Rooma, 27. 1. (ETA) (Havas) Siin on liikumas kuulused, et Itaalia valitsus kavatses kutsuda lippude alla 1901. ja 1902. aastakäigu reservväelased.

Pariis, 27. 1. (ETA) (DNB) Havas teatab, et radikaalsotsialistide parlamendi-rühma koosolekul peaminister Daladier on avaldanud järgmist: Ühenduses Briti valitsusega alustatud läbirääkimistega on iseloomustav, et Prantsuse ja Inglise sõja-laevad ristlevad praegu Vahemerel, ni-melt Maroko ranniku ja Baleaari saarte lähedal.

Berlin, 26. 1. (ETA) (DNB) Teade Barce-lona vallutamisest francolaste poolt on avaldanud

suurt muljet Saksas pealinnas, kus on seda tervita-tud vaimustatult elanike poolt. Kohe pärast Barce-lona langemist heistsi Hispaania saatkonna, kon-sulaadi ja Hispaania falangistide hoonetel Berliinis Hispaania rahvuslippud.

Briti on võitmatu

London, 27. 1. (ETA) (Reuter) Siseminister sir Samuel Hoare pidas täna Swansea kõne, milles ta lükkas ümber paanikalised teated, nagu oleks sõda välitmatu. Vaadates tulevikku meil peab ole-ma head taht, kuid ka kindlat otsust valmis olla igasuguseks võimaluseks. Meie ettevalmistused maal, merel ja ghus on arenenud hiiglasli-kult. Siinjuures peab toonitama kaht fakti: kõik Euroopa rahvad pooldavad kindlasti rahu ja et Suur-Britannia ja Briti impeerium on võit-

riumi arvel — uue Euroopa ajaloo-peatüki ehitamise hinnaks. Aga Franco võidust joo-vastunud meeled on praegu võimelised kõi-geks. Veel rohkem: isegi Berliinis arveta-takse sellega, et just nüüd, Franco võidu jä-rele, tahvat Pariis energilisemalt nõuda voo-raste vabatahtlike äravimist Hispaaniast — sellise nõudmisega arvestab Saksas välisminis-teeriumi organ. Kuidas, s. t. missugusel tingimustel, nõustuks sellega Itaalia? Kõik trumbid on ju praegu tema käes ja Musso-lini on ütelnud selgel sõnal, et ta hakkab Prantsusmaaga kõnelema alles siis, kui Franco on Hispaanias täieline peremees ehk — teiste sõnadega — kui Püreneedel seisav teatud päritoluga diviisid ning suur-tükid...

Otsustavad päevad Euroopale on käes. Ja seakord on seisukord ehk vahest tösi-semgi kui oli ta seda septembris.

Hiina algas

Tshungking, 26. 1. (ETA) (Reuter) Tšungkingi keskvalitsus teatas, et Hiina sõjajõud on võitnud sõja, mis algas 26. 1. 1937. Hiina sõjajõud on võitnud sõja, mis algas 26. 1. 1937. Hiina sõjajõud on võitnud sõja, mis algas 26. 1. 1937.

Ribbentrop

Varessavi, 26. 1. (ETA) (Reuter) Ribbentropi presidendil M. Brüningil Berliinis 26. 1. 1937. Ribbentropi presidendil M. Brüningil Berliinis 26. 1. 1937.

Kiirside

Nüüd ilmneb antud dr. Schacht lahkumise nult ü k s osake selles mis Saksamaal praegu mine tähendas rahand-tei totalitaarsuse põhi-veel rohkem dekreet, et sõjaväeteenistust omar-listlikes lõksalkades, dekreet laste ema m rekon d a d e s t, kes ustadav nende kasvat-lapei võidakse anda ka leitud olevatessse pere-riiklike organisatsioon

Reichsw

Nüüd ilmneb antud dr. Schacht lahkumise nult ü k s osake selles mis Saksamaal praegu mine tähendas rahand-tei totalitaarsuse põhi-veel rohkem dekreet, et sõjaväeteenistust omar-listlikes lõksalkades, dekreet laste ema m rekon d a d e s t, kes ustadav nende kasvat-lapei võidakse anda ka leitud olevatessse pere-riiklike organisatsioon

Maksev kord on rajatud põhiseadusele

Peaministri seletusi sisepoliitilisest suunast. — Majandusminister selgitas eelarve üksikasju. — Eelarve anti läbivaatamiseks komisjoni

Eelarve koostamisel on arvestatud tegelikke võimalusi

Üldlääbirääkimiste lõpp

Eile õhtul lõppesid riigivolikogu eelarve üldlääbirääkimised, mis kestsid järgnevat kolm päeva. Sõnavõtteid oli rohkem kui kolmkümmend rahvasaadikuid, kes sõnasid, nendest mõned üksikud, J. Tõnisson ja N. Ruus, koguni kaks korda. Varemalt endises riigikogus ei olnud sõnavõtteid arve eelarvevalituse puhul, kunagi nii suur. Tingitud on nüüdne sõnavõtte arv tões väiksemaarvulise riigivolikogu juures sellest, et rahvaesinduses pole ametlikke rühmi, kes võiksid enda nimel saata kõnemeeste esindajaid ja kes saaksid avaldada siis juba rühma kui niisuguse seisukohti. Nüüd kujunes aga olukord, et arvatavasti kujuneb see ka edaspidi, säärseks, et rahvasaadikute juba igalüks isiklikult ütleb pleenimis oma arvamisi. See paratamatult tõstab kõnede arvu ja nõuab ka rohkem aega.

Kui arvestada asjaolu, et praeguses rahvaesinduses on rohkem uusi inimesi ja ka rahvasaadikuid endistest riigikogudest ei ole olnud piisavat treeningut kõnede pidamiseks, siis kannatas selle all ka kõnede ettekandmine. Aga siidamest püüti siiski ütlelda välja kõik see, mis seal on kipitanud ja kipitab. Ja mis peasi, isiklikuks minetu kuldumist oli vähe või peagu üldse mitte. See asjaolu näitab, et praegune rahvaesindus on loomas traditsiooni, kus tahetakse valeda põhimõtte ja küsimuste üle, kuid mitte laskuda isiklikesse teravustesse.

Rahvasaadikute kõnesid kuulasid kogu kolme päeva kestes väga tähelepanelikult peaaegu ja majandusminister ning samuti teised valitsuse liikmed. See peaks osutama tunnustuseks, et valitsus tahab ja soovib arvestada rahvaesinduse soovivaid, töötada parlamentidega tihedas kontaktis ning realiseerida neid ettepanekuid, milledeks jatkub ressurss. Pealegi osutub ju päris loomulikuks, et kui rohkem päid on otsimise uusi teid, ja kui rohkem arjaid on rakendatud probleemide lahendamisele, siis see loob aluse koostööks tõhusamate tulemuste saavutamiseks.

Rahvasaadikute sõnavõtte lõppedes võttis sõna lõppkokkuvõtte tegemiseks ma-

jandusminister L. Sepp, kes tänas riigivolikogu liikmeid asjalike märkuste tegemise eest ning omalt poolt valgustas mõningaid küsimusi, milledest ei olnud rahvasaadikuid informatsiooni puudulikkuse tõttu veel selgust. Minister L. Sepp lõpusõnast tuleb eriti välja tõsta teadaannet, et praegu on valitsuses kaalimisel küsimus: kas palkade üles või hindadega alla? Edasi lausub minister L. Sepp selle kohta, et tippusid ei tohiks siiski enam tõsta, küll aga võiks pargedelis parandada nendes ettevõtetes töötavate tasusid, kus töötasud on jäänud maha. Hindadega allamine osutub küll ettevõtjaskonnale raskemaks palkade tõstmise, kuid praegusel korral osutub see siiski tarvilikuks.

Peaministri K. Eenpalu tänas oma lõpusõnas samuti rahvasaadikuid tasakaaluse eest ning andis vastusi küsimustele sise- ja poliitika ja poliitilise üldsuuna kohta, mis-sugused olid esitatud kõnede poolt. Peaministri kõnest vabab eriti väljatõstmist seisukohti, mille ta vormuleeris järgmiselt: poliitiline võitlus toimugu väljaspool parlamentaalset valimiste ajal. Valimiste vahel olgu töötamiseks aga mitte kihundamiseks, nagu ennenvastati. Edasi puudutas peaminister üksikasjalisemalt ka teisi küsimusi, mille lugejad leiavad juba täielikult peaministri kõne kirjutuses.

Üldlääbirääkimiste eelarve kohta teisi-päeval algasid loult, aegamööda tussis küll pinget, ja lõppeks läks J. Tõnissoni ja O. Gustavsoni temperamendi lõkkele lõpmise tagajärjel õhkkond juba kuumemaks. Kuid see sündis kõigi niisuguses hea-aaberlikus meeleolus ja parlamendi kommete piirides, mis jättis mulje, et rahvaesindus tahab võtta oma ülesandeid täie tõsisusega ja ei kuhu seda tõsisust ka välja ütlema. Ja kui kogu teisel valitsus, nagu peaminister kinnitas, ei taha asuda mingisuguse eraku seisukorda, vaid soovib töötada rahvaesindusega koos, siis osutub see kõige paremaks tunnistuseks ja ennustuseks sellest, et demokraatliku korra sisu muutub üha tuumakamalt parlamentaarlikumaks.

Tja.

Riigivolikogu koosolekud neljapäeval, 26. jaanuaril

Koosolek algab kell 10,10 hommikul. Juhatab esimees prof. J. Uuots. Sekretäri kohal riigivolikogu peasekretär E. Madisoo.

Jatkatakse eelarvevaldusi

Esimesena saab sõna J. Põdra (Viljandi), järgkorras 18. kõneleja.

Ta annab tunnustuse majandusministri selgusele ja avameelsele, mis ilmes eelarvevõtte. Kõneldes põllumajandust ja tööstust ning tuues ette aruandest, kui palju langeb mõlema ala kogutoodangust üksikule aktiivtöötajale, järeldab kõneleja, et pole imestada, et meie rahvastik loobub põllumajandusest ning siirdub linnadesse, püüdes leida ülespidamist tööstuslades. Valtuse sel-sukoht on õige, et meie kogunevat riiklikku kapi-tali suunatakse eeskätt põllumajandusse kui kandi-valde alale. Ilma põllumajanduse kiire väändam-
miseta ei saa tõsta elamist, et põllumajanduse tasu-vuse tõstmise ei ole toimunud seni ega saa toimu-da edaspidi tööstuse maksumise või pidurda-mise kaudu. Ka ei saa takistada seaduste või kunsti kehtendamise inimesi suundumast tasu-vamatele tõttaladele.

Uute maa-alade kultiveerimine, põllumajanduse mehaniseerimine, liikluste parandamine ja oda-va jõu muretsimine elektril näl, — on tõelisel need hädalised üritused, mille kiirest teostamisest oleneb põllumajanduse edu.

Kõnelede riiklikest ettevõtetest ja tehastest, arvab J. Põdra, et neid tuleb kahtlemata õigusta-da, kui nende asutamise ei koorma ülejõu raha-majandust maksude kaudu. Kuid kindelt kaalude, peame siiski avameelsest tunnustama, et meie kaugeltki ei saa rajada oma majanduslikke kava-lusi ainult riiklike ettevõttekõnede. Ka kõige hiltavamad riiklikud tehased ei suuda kanda meie riiki. Riiki kannab ikkagi ainult lai kodanikkond ja seepärast peameki ülesandeks on otsida teid kodanike jõukuse tõstmiseks.

Oleme kuulnud palju etteheiteid erastõustusele. Paljud neist etteheited on õigustatud, suurem osa aga on etteheited sootuks huupi. Niemi et era-tõustus on siiski oma toodangut suutnud küllalt hoogsalt tõsta.

Meie majanduslik ideaal

ei saa olla riigikapitalismi bürokraatliku juhtimise-ga. Ta ei ole ideaal ka ühes Euroopa autoritaar-se ja autarkilises suurriikides, kust sageli püü-takse tuua meie eeskuljusid. Ei ole tark hiltata erastõustust ega erastõustust, mis siiski on maailmamajanduse kandjaks. Tuleb ergutada era-initsiatiivi ja pidada loomulikuks, et kapitali tema omanikule teenib tulu. Kuid see ei tähenda, et riigivõim pole õigustatud kontrollima kapitali te-gutsemist.

On kodanikke, kes sotsiaalolukordade käsitami-se ja parandamise püüetes näevad soovimatut nä-het. Kuid sotsiaalküsimuste käsitamine muutub paratamatult ilka vajalikuks, sest

elu ise nõuab

meie elamustingimuste tõstmist. Lõppeks märkib kõneleja, et majandusministri ettekande asjalikkus ja julgustav põhitõus tohiks anda ergutust ja töötat kõigile majanduslikel aladel tegutsevale.

J. Kõk (Valga): Eelarve puhul peab parla-ment kaitsma oma õigusi. Paistab silma, et eelar-vega määratakse summad riigikontrollile. Põhisea-duse § 109 järele esitab riigivolikogu kandidaadi riigikontrolli kohale. See toimingu on aga läbi-viimata, ja nii tuleb parlamendil määrata krediidit-austusele, mis ei ole veel ümberkuulutatud põhi-seaduse kohaselt. Ei vaida selle vastu, vaid märgin asjaolu, et riigikontrolli oas ei ole uus põhiseadus veel leidnud rakendamist.

Head meel avaldab kõneleja sõjamineisterumi ja haridusministeri kulusummade suurendamise üle, juhtides seejuures tähelepanu kutekoolide tar-vilikkusele. Nende koolide saatus on aga küsitav, sest nende üllapidamine on pandud omavalitsus-

tele, viimased vaevalt aga suudavad neid ülesandele täita.

Kultuurilad üldiselt ja kultuurilise tegevuse leab meil nimetamisväärt teostet, kuid kas ei oleks vaja kaaluda ostasitust provintsi ja kes-kuste vahel kultuuriliste teostete määramisel, kui ei ole uusi võimalusi provintsi tõhusamaks toeta-miseks.

Siseministerumi alal on rõõmustavaks nähtu-seks suurenev tähelepanu tuletoetle ja kodanikule õhukaitsele.

Peatudes erakorralise tuluna näidatud 1.000.000 kr. juures, ütles kõneleja, et temale tundub, et see reservide summa läheb jooksvate kulude kat-teks. Majandusminister ütles, et see summa läheb põllumajandusele. Kuid seal ei ole paista olevat eri-lisi uusi investeeringuid. Aga täiesti pooldala tuleb seda seisuks, et suuremad investeeringud ja suuremad ettevõtted ei ole ette nähtud riigi kor-ralise eelarve oas ja neid ei finantseerita sealt. See on õige seisukoht.

Lõuna-Eesti ringkondade nimel peab kõneleja vajalikuks Valga-Tõrva raudtee ehitamist. Lõppeks seub kõneleja seisuks, et pole mingit hädä, kui eelarve ei täitu 100-protsendil-selt, kui valitsus parlamentiga ja rahvaga on hea kontakt. Ja kui meeleolu on rahulik, siis võib eelarvest ka tagasi tõmmata. Tagasihoidlikult kon-servatiivne suhtumine praegu õhus liikuvatele ja meile ülevärsile ideoloogilistele vooludele on ter-vitav nähe ja sunnib meid mõtlema, mis on õieti meie oia ja mis meile mujalt lõpu sisse kanduma.

Riigikontrolli seletus

Riigikontroll J. Soonberg: Rvk. Kokk aval-das mõtet, nagu oleksid riigivolikogu õigused sellega riivatud, et ta ei ole saanud üles seada riigikontrolli kandidaati, nagu seda põhiseaduse § 109 ette-näeb. Põhiseaduse § 109 järele nimetab riigikontrolli ametisse vabariigi president erioiguse riigi-kogu üldkoosoleku poolt esitatud kandidaatide hul-gast. Ametist vabastab riigikontrolli jälelgi vabariigi president, kes selle juures talitab kas oma algatusel või riigikogu üldkoosoleku ettepanekul. Nagu nähtub teisestatud paragrahvist,

ei ole riigikontrolli ametisolek ajal-selt meie põhiseaduse järele piiratud.

Riigikontroll on ametis seni, kuni ta põhisea-duses ettenähtud korras vabastatakse. Riigikogu uue koosseisu valimised ei kutsu eneseaga kaasa riigikontrolli ametist lahkumist ja uue riigikontrolli ametisse nimetamist. Põhiseaduse järele on riigikontroll oma tegevuses seaduse alusel isesei-ve riigiasutus ja tema ei ole enam parlamendi kontrollorgan, nagu see oli ette nähtud meie endi-se põhiseaduses. Kui riigikogu uus koosseis soovi-b uue riigikontrolli ametisse nimetamist, siis võib ta seda saavutada ainult sel teel, et ta aval-dab ametisolevale riigikontrollile umbusaldust põhiseaduse § 109 ettenähtud korras. Umbusaldus avaldamise tagajärjel nimetab siis vabariigi pre-sident ametisse uue riigikontrolli riigikogu üld-koosoleku poolt esitatud kandidaatide hulgast. See kord ei ole uue põhiseaduses juhuslikult, vaid seda küsimust on põhjalikult käsitatud rahvuskogu üld-komisjonis.

Siin võiks kõne alla tulla veel küsimus,

kas ei oleks riigikontrolli pidanud ametist lahkuma uue põhiseaduse keht-mahakkamise puhul?

Seda küsimust on riigikontrolli kaalutud ja jõutud seisuks, et sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt. Uues põhiseaduses on riigikontrolli kontrolli teostav asutus, püsima jäänud üld-joontes samade ülesannete ja kompetentsiga, mis temal oli eelmise põhiseaduse järele. Sellega ei ole tegemist mingisuguse uue asutuse loomisega, vaid riigikontrolli jäi permanentsest edasi töötama nagu kõik teisedki riigi-asutused ja kohtudki, kelle tegevust ei lõpetatud uue põhiseaduse maksma-hakkamisel. Sooses sellega tuleb märkida, et need muudatused riigiasutuste tegevuses, mis on tingitud uue põhiseaduse kehtimahakkamisest, on ette nähtud üleminekujärgse seaduse. Selles üle-minekujärgse seaduses ei leidu aga ühtki märkust riigikontrolli tegevuse kohta, millest järeldada tuleb, et see endistest alustel jätkuma pidi. Kõigest sellest pidi nähtuma, et riigikontrollil vä-hematki alust ega põhjust ei ole olnud lahkuda ametist uue põhiseaduse kehtima hakkamise läbi. Peab arvesse võtma, et riigikontrolli oas uus põhiseadus hakkas maksma 1. jaanuarist 1938 ja sel ajal oleks tehniliselt läbi viimata olnud uue riigikontrolli ametisse määramine, sest uue põhi-seaduse kehtimahakkamise päevaks ei olnud omegi veel valitud riigikogu, kellest uue riigikontrolli kandidaatide ülesandamine olnes ja seetõttu 1. jaanuariks ei olnud ka kui uus põhiseadus maks-ma hakkas, riigikontroll põhiseaduslikus korras ümber valitud. Mis sellesse puutub, et võib-olla tähtendati selle peale nagu peaks riigikontroll lahkuma, siis võib tähendada, et

ma siiski olen lahkumispalve esitanud

siis, kui esimene vabariigi president ametisse oli astunud, kuigi mitte neil motiividel, mida võib järeldada härra Koka kõnest, vaid sootu teistel motiividel. See lahkumispalve ei leidnud aga vastu-tumist, ja sellega arvan mina, et ei saaks öel-da, nagu ei valitses siin seaduslik kord.

K. E. Särkava (Tallinn) toonitab, et sõjalise õppuse korraldamine meie noorsoole ei ole praeguse õppeasutuste juures laste militaarseimne, vaid otse ümberpöördukt: see on väga pedagoogiline kas-vatusabinõu õpetada lapsel korda, seltsimeheli-kust, enesevalitsemist ja omariiklust. Peame kord ometi loobuma vaeast, nagu oleksid enesekaitsehar-jumised ja õppimised kellegi teise asi ja töö, vaid et see on iga kodaniku kõige suurem au ja kohus.

Puudutades haridust, arvab kõneleja, et see ei ole päris hea, et oas õpetajate palkadest pan-nakse omavalitsuse peale. Vähene on ka toetus väl-jaspool kooli antavale hariduse levitamisele. Riigiteenijate palgu peaks parandama, sest 8-9 tühendaga kuus ei saa soetada perekonda ega kasvatada lapsi.

K. J. A. K. A. K. (Nõmme) analüüsib eelarvet ja leab, et see ei ole reaalne see oas, mis ütleb eel-mise aasta eelarvet. Kõneleja arvates ei ole tulede suurendamine usutav, sest suure majandusliku tõusu aeg on möödas ning tulud näitavad kas stabiilsuse või languse tendentsi.

Lõppeks arvab kõneleja, et igasugune optimis-m peab kaduma ning eelarve tuleks vastu võtta reaalselt täitmise piirides.

J. Piirimäe (Virumäe) ei pea eelarvet liig optimistlikuks, vaid see on reaalne alusel.

Meil tuleb rohkem rõhku panna, kui seda eelarve summad lubavad, põllumajanduse mehaniseerimi-sele ja elektrifitseerimisele.

Peab täiesti põhjendatuks soovi, et tööstuste juure asutatakse väikesed tööstuskohad.

Vaestlase oas on jäänud üks ala, nimelt kar-tulikasvatuse.

Omavalitsustele tuleb kulud juure ja on küsi-tav, kust nad võtavad vajalisi summasid.

A. T. S. K. (Põlva) räägib

PETSERIMAA OLUDEST

kus enamus põllumehi omab vaid 1-4 ja isegi 1/4 ha maad. Suurest maad puudusest tingituna ei kan-nata Petserimaal välja mingit võrdlust teiste ma-kondadega nii jõukuse kui ka kultuuri poolest. Koolikohustusest ei lõpetata Petserimaal 70% alg-kooli. Omavalitsused puutuvad Petserimaal kokku suuremate raskustega kui siemal.

Kõneleja küsib, kas ei oleks otstarbekohane Petserimaal propageerida siemalase asumist ja vali-tuslikult seda soodustada, kas iga-aastase mää-rarv korras või odavamalt ja pikaajalisema krediidil näl.

J. Metslang (Tallinn) võttes sõna teiskord-selt, peatub eelarvet ja raudteede talituses vali-tseva olukorra juures tuues ette väärnärtsid.

J. Perens (Saaremaa) vaatleb kohalike

OMAVALITSUSTE ÜLESANDED JA EELAR-VEID.

leides, et viimastes ei ole pinget tulude ja kulude vahel sugugi väiksem kui riigi eelarves. Kohapealse te omavalitsuste tulud näitavad tagasihoidlikust, kulud on aga suurenenud kohustusel tõltu, mis seadustega viimase ajal on pandud omavalitsus-tele. Kui olukord see summas edasi areneb, siis ei ole imestada, et esile tuleb nähteid, mida eramajan-duses nimetatakse pankrotiks.

Kui niilid kõneleval eelarvet jätkatakse omavali-tuste kanda 14% keskkoolide õpetajate palkadest, siis peab ütlima, et omavalitsused - ei suuda seda kulu võtta oma muude tulude kanda, vaid on sun-nitud paratamatult selle veeretama õpilaste vanemate kanda.

Tagasihoidlikult on eelarvesse võetud loodus-hoiu- ja turismiinstiituti summad. Eelarves on näht-ud ette ainult Keila-Joa, Pihajõe ja Kadrioru par-kide valitsemise. Kuid nende kolme pargi valitse-mine riigis ei õigusta ükenda ühe asutuse olemas-olu. Kõneleja avaldab soovi, et edaspidi leitaks sellele asutusele tegevuskapitali.

V. Roslavlev (Põlva) peatudes põhisea-duse § 22 juures, mis räägib vähemusrühvete õi-gusest emakeele peale, märkib, et Petserimaal ei ole kindlat korda venekeelse õpetamise alal ning nri-rieb, et kooli asjus ei ole venelased leidnud vastu-tulekut.

Edasi küsib kõneleja, misjaoks on külas kolme-kordne koolimaja. Kas ei oleks otstarbekohasem ehitada selle asemel mitu koolimaja.

Siis — mis puuduvad Petserimaal rahvamajad ja miks ringhääling ei organiseeri programmi ka vene keelele.

Vene vähemusrühvus on eeskätt põlluharja rah-va ja kalurid, kuid maapudus on suur ja kredii-di-olud kurvad.

E. Arnover (Lääne) kõneleb peamiselt teedeministerumi eelarvest, milles on nähtud ette suuremaid summasid liiklemisele korraldamiseks. Maanteede talituse oas on nähtud ette 5,5 milj. kr. teede, sildade ja parvede ehitamiseks, kuid selle summa kasutamine ei ole mitte kõige praktilisem ja otstarbekohasem. Meil on teed korraldamata, mõnel pool päris lähipäsmatud. Eriti puudub kõ-neleja Tallinna-Pärnu teed (nimetat seda olümpia-teeks) ümberhittamist. See teostatav nii, et jäet-akse kõrvale kiivited, mis on miljoneid maksma läinud. Samuti jäetavat kõrvale juba õgvendatud teosad ja hakatakse uuesti teed õgvendama. Juh-tub, et paari aasta pärast hakatakse uut teed te-gema rööbiti vanaga.

Kõneleja soovib, et sel alal

ASJATUID KULUSID EI TEHTAKS, VAI

KOKKU HOITAKS.

Suured sillad on kahtlemata tarvilised, kuid ter-ve riida vähemaid sildu otatab järe. Edasi rääkis kõneleja kooli ja rahvamajade vajadusest ning tunnustas kiiduväärt tööd põlluma-janduse alal.

J. T. Andre (Tallinn) arvab, et meie

LIKVIIDNE RAHATURG

ei vasta praegu Euroopa rahaturu nõuetele, ja et likviidse raha nõudmine on väga suur, siis valgub seetõttu raha pankadest välja. Tulemuseks on see, et ei ole võimalik teha investeeringuid, kuna seda on võimeline tegema ainult riik.

Edasi peatub kõneleja riigi- ja omavalitsusasut-uste ametnike, kelle üldarvu koos sõjaväe ja riigi ettevõttega hindab 80.000-le.

VÕLA KOORMISE JUURES.

Varemalt aegadel toimus hariduse omandamine võlgu ja neil ilukooli lõpetanul, kes moodustavad ametkonnas suure enamuse, on suur osa ilukooli võl-ga tasumata. Ja see rõhub meie ametkonda päris tunduvalt.

Miks neid võlad praegu veel kestavad? Sellele lubatud vastata: meie elumajandus on liig kõrge praeguste palkade juures. Meie reaalpal-gad on väiksemad lümanääril. Liit ja omast, 50-100% väiksemad Soome ja 100-200% väiksemad Skandinaavia riikide palkadest.

Kõneleja ütles, et ta ei esita neid andmeid seepärast, et nõuda palkade tõstmist, kuid on selge, et 20 a. jooksul ei ole suudetud arenda nii palju, et suudetaks ametnike palkade peale rohkem raha anda kui praegu.

K. K. K. (Harjumäe) tahab teada, millistel kaal-
lustel on kohtumisteriumi eelarvest kustutatud Tallinna piisitatava kohtuhoone jaoks ettenäht-
dud krediidit. Kes tunneb Tallina kohtuasutustes va-
litevat olukorda, see kahtlemata leab, et uue koh-
tuhoone püstitamise järele on suur vajadus.

Majandusminister vastab ja selgitab

Eelarvevalduste jatkamisel saab teiskordsest sõna J. Tõnisson (Tartu), kes käsitab peamiselt hariduslikke küsimusi.

Kõneleja nimetab meid, sõna võtab majandusminister L. Sepp, kes vastates sõnavõtjale, ütles:

Paljud soovivad ei ole eelarves rahuldust. Üks oas neist soovidest on eelarvet välja jätta teada-taastamata paratamuse tõttu. Ja seda tuleb kaalustamata paratamuse tõttu.

Teised arvamised eelarvet põhjendades mitte kü-laladest informatsioonil või eksiarvamustel. Näiteks raudtee olude suhtes, kus öeldi, et valitsusel midagi ei ole kavatsusel, et olukorda parandada, ja samuti, mis puutub korteritehitamise fondi.

Pea siin avalikult tunnustama, et mulle endale

oli väike pettumus,

kui käesolevast eelarvest kõik summad korterite ehitamiseks tuli välja jätta ja teist teed otsida. Seepärast on ka vastavad seadused hiljaks jäänud, kuna neid otsustada tuli alles eelarve koostamisel. Kuid kas need teised teed ja teised abinõud on kü-laladest, sellest räägime võib-olla kõige lähemal ajal, sest kauaks need eelnõud enam ministeeriumide piirkonda ei jää.

Suurema kritiseerimisena kandus läbi mõte, kas eelarve ei ole liig optimistlik, sest nii majanduslik kui ka poliitiline taevus on pilves ja kas ei ole häired karta, mis seda optimismi mitte ei õigusta.

Peab tähendama, et neil etteheitedel teatav põh-jus muidugi ei puudu. Mina algasin oma kõnet ka sellega, et äärmiselt taevus ringi liiguvad. Kuid igakü, kes heina on teinud, teab, et ta ei jätta heinagute pooleli, vaid töötab veel suurema innuga.

Optimismi vastu võiks üks abinõu olla — eelarve kokku tõmmata.

See võimalus on täielikult olemas ka sel juhul, kui vastavad seadused ja dekreedid ette näevad kulutuste tegemist. Valitsus ei peab siin sätust seadus-teenõu, millega maksete seadusi, mis ette näevad kulutuste tegemise, muuta tahetakse, kuna selgub, et nende kulude sissevõtmine praeguses olukorras ei ole hädavajaline. Isiklikult arvan ja olen skeptik selles mõttes, et suuremas ulatuses kustki veel kär-pida saaks.

Kui arvatavaks, et tulud on liig optimistlikult kal-kuleeritud, siis jääb järele teostada vaid üht — tuleb leida teisi tulusid. Ja teised tulud ei saa minu arvates muud midagi olla kui uued maksud. Sest meie kuulsime nimelt, et praeguste tulude seas on üksikuid, mille vastu vaieldakse. Üks neist on Eesti Panga erakorralistest summadest 1 miljoni riigi kasuks kandmine. Mina kiitaksin siiski selle summa võtmist eelarvesse, kuna Eesti riigi eelarvesse need kullakud ikkagi kõige tagasihoidlikumalt oas märgivad teiste riikidega võrreldes. Mina rääkisin hiljuti Eesti Panga presidendiga ja tema avaldas isiklikult tänu, et valitsus nii mõelduks on olnud ja panga reservid liiga ei koorma.

See on vana küsimus, kas haridus- ja sotsiaal-kulud ka kasvavad on. Mina võrdlesin veel kord 1931/32. a. eelarvet, see on kriisielne eelarve, käesolevaga. Siis oli eelarve üldsumma 82,3 milj. krooni, nüüd 105,9 milj. krooni. Hariduskulud oli seal 10,7 milj. nüüd 11 milj. Sotsiaalministerumi kulud olid seal 7,5 milj. nüüd 7,8 milj.

Mis puutub minu märkusesse hariduse kohta, siis mina

ei ole rääkinud hariduse kui säärase vastu

üldiselt. Minu märkus viitas vaid sellele, et haridus peab vastama tarvidusele ja peaks andma aladele niipalju inimesi juuri, kui tarvis on. Kui üksikute alade peale rohkem inimesi ette valmistatakse, kui tarvis on, siis on tõepoolest see kulu, kui mitte ilmaaegne, siis ebaproduktiivne ja inimeste saatus ei ole ka kuigi kindlustatud.

Edasi märgiti siin Toosti briketivabrik ehituse arveid. Pean tähendama, et Toosti briketivabrik on õnnelikumal meel selles suhtes, et siin ainult 2-3% võrra kõikumisi on eelarvest.

Kritiseeriti riikliku ehitustööde korraldamist ja öeldi, et ka riik peaks tegema igal ajal tööd, kui aga töö odav on. Siin toonkin ma endale autoriteet-ina Soome rahaministri Tammeri, kes oma põhjalikus töös konjunktuuri tagasilööki võitmise vastu just asub seiskumal, et suuremat viga ei ole riiklike avalike tööde korraldamisel, kui ei neid te-hakse siis, kui see kõige hõlpsam ja kui seda iga erastõust saamuti teeb.

Kogu riikliku tööstuse areng ja reform oli sel-leks meeldud, et

metsti säilitada.

Ja mida säilitatakse, see on ka kallid. Metsa ei saa meie mitte odavate hindadega rauda. Metsamater-jalide ümberkõrjamise ja ümberkõrjamist maa-saaduste realiseerimise kasutuse täita seda lünka, mis vahepeal tekkinud on

A. Piibu märkuse kohta tsirkulatsioonist, inflaatsiooni, hindade kujunemisest jne. tähendab minis-ter, et riigi eelarve inflatsiooniks kaasa ei aita ja viimastel aastatel tsirkulatsiooni tõusu ega inflaatsiooni märke silma ei paista. Jõulu ajal, kus välja-maksimisi rohkem oli, nagu palgaliselt, tantsimeid jne., on loomulik, et siis ka tsirkulatsiooni palju suurem oli. Aga see on seosoni nähe ning pärast seda on ta jälle tagasi läinud ning endisele tase-mele püsima jäänud.

Teine küsimus oli, kas kapitalide inflatsioon kaasa ei aita elukalliduse tõusust, et kas need kapita-lid, mis on kogutud pankadesse, ei tekitä inflaatsiooni ja sellega võib-olla ka elumajanduse muu-tumist. Kuid see on juba üks maailmapoliitiline vääringu-süsteemi probleem, mille kallal mitte

Kõneleja kirjeldab lähemalt ja üksikasjalil-
olukorda kohtu alal ja ka palgaolusid, mis jät-
eriti kohtu alal palju soovida.
A. A. B. n. (Tallinn) räägib teenistustasust
ja elatusmaksumusest.
Koosolek lõpetatakse kell 2.05.

Teine koosolek

algab kell 5.11 p. l. Juhatab esimees pr.
J. Uuots, pärast vaheaega 2. abiesim.
O. P. K. k.

Esimesena on päevakorras

komisjonide täiendavad valimised.

Üldkomisjonist on tagasi astunud A. Jürri.
A. Saar, E. Riisa ja A. Ossipov. Nende asen-
dusteks J. Nyman, J. Looväli, A. Roosberg ja A.
lavlev. Majanduskomisjoni valitakse tagasiastu-
lavlev. Metslangi asemele L. Johanson. Maa- ja
rahvaasjaolu komisjoni valitakse L. Johanson
mele L. Metslang.

Üldkomisjonist on tagasi astunud A. Jürri.

A. Saar, E. Riisa ja A. Ossipov. Nende asen-
dusteks J.

Peaministri K. Eenpalu kõne riigivolikogus

Eelarve oleks võinud tõusta veel suuremaks

Peaminister K. Eenpalu tänab kõiki sõnavõtjaid tasakaalukate arvamuste ja seisukohtade avaldamise eest eelarve puhul ja peatusd avaldada mõtteid, ütles:

Kui valitsus kõiki neid väga mitmesuguseid avaldusi peaks arvestama, siis eelarve oleks pidanud küll esitatama suurt kõrgemat palju kui praegu. Siinpaisteina tunduvalt suuremalt kui ettepanekud, kui mitte otsake selle eelarve, vaid arvestatuna võib-olla liia eelarve, et tulevase eelarve kohta ja kahtlemata valitsus tuleb pidada kõiki neid silmas. Aga kui kõigi nende loomulike kohaselt meile oleksime tahtnud tulevase aasta eelarvet koostada, siis oleksime jäänud majandusministri ressursside hätt. Seepärast ümberseadmisi esitatud numbrides ei ole võimalik kuigi palju ette võtta.

Milles meie, võrreldes möödunud aasta eelarvaga, oleme suurendanud oma väljaminekuid?

Kõigepealt teede ala, kus, nagu kuulsime, miljonite kroonide ulatuses on juure antud ja kus tuleva eelarveastaga jõuame umbkaudset nende summadeni, mida seadus kohustab teede peale määrama, kuna eelmisel aastal ei ole sellele summadeni jõutud.

Samuti pidime suurema tähelepanu alla võtma põllutööministeeriumi ala, kus majandusminister on pidanud tulema suurema summaga kui eelmisel aastal. Sama ka sõjamineisteriumi osas, kus meile ei saanud kuluve vahendamist silmas pidades, vaid kus pidime võrreldes eelmiste aastatega, minema kulu suurendamisel.

Kui mõike seda kokku võtta, siis paluksin riigivolikogu liikmeid küll uskuda, et

vabariigi valitsusel on olnud hea tahtmine

eelarvet esitada üle mitme aasta rahvaasendusele sellisena, mis oma loomult kui ka elutähtselt peaks olema vastutav. Mille paistab, et majandusministri eelarve koostamisel ja vabariigi valitsusel selle läbivaatamisel on olnud õnnelik käsi.

Üksikute kõneleja poolt on puudutatud meie sisseulu ja meie sisepoliitilist suunda ja on avaldatud arvamisi, et

kas ei peaks mitte teisiti olema.

Valitsus on pidanud tõesti mõnda aastas hoidma kindlat sisepoliitilist suunda ja see suund on annud häid tagajärgi. Meie oleme tahtnud ja püüdnud kõigepealt töötada koos kogu rahvaga ja meie võime, üheda, et selle poolest on meie töö aastates kestes annud häid tulemusi. Meie oleme üle mitme aastakuümne võinud tähele panna, et eesti rahvas võib töötada ühtlaselt ja ühes, kui teda on selleks kututud ja kui teda selleks vastavalt korraldatakse. Kuid selle töö tulemuseks on ühtlasi ka olnud meie riigi uus põhiseadus, ja me peame ütleva, et meie rahvas on oma uue põhikorra kätte võidelnud oma ühtlusest aluse. Ja selle eest meie peame oma rahvast lugeda juba ka tema tundeid austama. Valitsus on seda tahtnud teha ja on võinud seda teha ja nagu meie kõik üheskoos tunnistajateks oleme olnud, see ei ole mitte käinud meie rahva tõelise tahtmise vastu.

Oma sisepoliitilises, samuti ka välispoliitilises suundades me oleme veel lähtunud ka teistest alustest. Oleme lähtunud sellest, et

valitsus riigis ei ole mingi erand ega erak

oma rahva üldistes püüetes, vaid meie oleme rõhutanud seda, et valitsus ja rahvas oma tegevuse ja elu korraldamises on üks ja sama. Kui valitsus ja rahvas leiavad kontakti, siis nende ettevõtmised edenevad ja arenevad. Muidugi kui kontakti ei ole, lihtne arusaadavalt, kõik käest ära.

Me peame ütlema, et arengu viisil peab olema kindel, et me ei ole võinud mitte ühegi korra, kui me oleme tahtnud valida sõltumata korda, et see oleks seadud tervemale alusele, ja kui me oleme seda üheskoos tolmise ning mitmesuguseid tulemusi oleme saanud, siis ei saa üheda, et meie sisepoliitika oli vale. Me oleme tulemusi saanud kultuurilise kui ka majandusliku alal.

Avaldati arvamist, nagu oleks meie sisepoliitiline külg ehitatud nõnda, et see rahuiliku hingelaadi ei anna. Tuleb meele, kuidas on lugu selle hingelaadiga olnud neil aegadel, kui sellekohane hingelaad valitses meil. Siis see hingelaad pidurdas meie majandust. Veel rohkem, see

hingelaad kutsus eelle majandusliku vastolu, kutsus eelle üksikute inimeste kui ka klassi vastoluid. See hingelaad kutsus üles peremehe tööliste vastu ja tööliste peremehe vastu. Nüüd oleme võinud tähele panna, et vaid ühendava ja ühtlustava hingelaadiga oleme suutnud tagasilööki paremini vastu panna.

Siin kuulsime häält, et meie sisepoliitilises kurssis olevat nagu mõnesuguseid ülevõtteid Kesk-Euroopa mõttealaadist, võib-olla ülevõtteid ka Kesk-Euroopa korraldustest. Mina julgen siin teie ees tõendada, et

valitsusel küll sellekohaseid püüdeid ei ole.

Mina julgen tõendada, et ei üheski minu avalikus sõnavõtus, ning valitsuse liikmete sõnavõttudes ei ole seotud sõnad mõtet avaldusi olnud, mis kuidagi oleks tahtnud kalduda siin ühendava valitsuse suundadele. Meie kord on ehitatud põhiseadusele. Seal on antud kõik nii, nagu see peab olema ja mida ma teile ette olen kannud valitsuse töö teadaandes. Sellest on võinud ilmuda, mida meie tahame ja kuidas me tahame, on võinud ilmuda, et meie põhiseaduslik korras antud valitsusvõim ei tarvitse mitte külla ilga juhtumil ja ilga aegjargul neid teid, mida meile soovitakse, vaid võib külla küll palju rahulikumaid teid, ilma et see kuidagi vastolus oleks põhiseadusliku korraga. Ja kui meie põhiseaduslik kord kodanlike õiguste osas kõik õigustele ja kohustet tingivaks teeb, siis kõigepealt valitsus on organ, kes peab hoolitsema, et avalik kord kasulik oleks nii kultuurilisele, majanduslikule kui ka noorsoo kasvatamise aladele, et ta soodustaks kõike seda.

Selline kord hoiab ja teeb meid kõvemaks, ega nõrgenda. Ja et niisugune kord ei oleks kooskõlas meie riigi põhikorraga, seda ei tule seepärast, et oleme annud vande oma põhikorrale, ja seda vannet me peame niikaua kui see põhikord meil püsib.

Meil on kõnelnud, et riigivolikogu liikmed ei saa teha täielist poliitilist valgustamistööd

koosolekui jne. Kui meil praegu maksab kord, et poliitilised koosolekud on keelatud, siis ei tohiks keegi sellest keelust üle astuda. Mispärast peab riigivolikogu liikmed siin ja eesotsis olema, et nad poliitilist agitatsiooni ja kihutustööd teha võiksid, kui seda teised kodanikud avalikuse hürvade ei tee. Üksteise vastu ühesastumise viitlus ja poliitika ei ole kooskõlas avaliku korraga.

Tõepoolest malle näib, et meie vana korra juures kõige eitivamaks küljeks oli see, et meil poliitikat tehti kõigi aegade legislaturide kestes ja töötamisest rahus ei olnud juttugi ning hävitati närvide ära, nii et meie rahva närvide ühtlusest. Kui me peaksime kõike seda nüüd uuesti vastu võtma, mida mõnel pool soovitatakse, siis seda ei saa.

Vaatame veel meie

noorte küsimust.

Kas tõesti julgeme meie praegusel ajal astata ja aastate möödumisel veel oletada ja tõendada, et nii, nagu meie noorte töö oli, et see oli noorte töö ideaal.

Valitsus on olnud selles korraldamises uusi viise ja paremusi. Ta on osalt neid leidnud. Haridusminister julgub üheda, et noorte töövõid, nende töövõid ja ostarbed ning eesmärgid on muutunud palju paremaks. Haridusminister võib üheda, et noored on isegi selle tagajärjel rõõmsamaks ja tööküllasemaks muutunud. Ja kui nad varem ütlesid, et neil ei ole ühegi ideale, siis ei kuule praegu enam sellest, et noortel ei ole paleusi, millega oma elu sõidada.

Edasi oli

mõtteavaldusi ehituse kohta.

Sõnavõtteid siin ei võit just mitte sügavat rahulolematust järeleda, võib-olla, et komisjoni ees tuleb veel seletamist. Eelne koosolekul oli siiski nagu etteheita viitlusi meie senise ehitustegevuse kohta, ütlemisi on olnud, et meie oleksime nagu rohkem sinna ehitanud, kuhu mitte vaja ei ole. Tõepoolest meie maal — ma mõlen kogu meie maad — on tarvis veel nii palju ehitada, et kõike korraga ei suuda. Meil on tarvis ehitada maal, meil on tarvis ehitada linnas, tähtsamad hooned meil ei ole.

Sotsiaalministeerium töötab meil niisugustes tingimustes, kus tervishoiu keskvastutust meil mitte vist ei tohiks asuda. On tarvis ehitada koolimaja, rahvamaja, edasi talumaja, — meie maa nõu ümberkõrjamist ja ümberkõrjamist. Ja kui kuskil midagi tehtud on, siis ei ole põhjust nurisemiseks, sest mis ära tehtud, on korras.

Aga meil on ehituste ja kõige muu juures olnud papsi hingelaadi.

Mispärast ma seda ütlen? On kahju, et asunike hoonete püstitamises, mis toimus maareformi ajal, meile ei tootnud järelevalvet ja laeksimise seda sündida omapead, nii et paljud neist hoonetest kümne aasta möödudes on juba mädanenud.

On tähelepanu juhitud sellele, et Tallinnas olevat mõned plangud, mille taga ehitusi tõusma ei hakka. Tele võite mind süüdistada, aga siin ei ole midagi häbeneda, kui mõnda krunti tagavaraks võeti, millele tuleval aastal ja ületuleval aastal suuri hooned võis ehitada, ja tarvilikke hooned. Minu arvates on seda hästi tehtud, et on krunt tagavaraks võetud.

Samuti on puudutatud teede ala. Ja tõepoolest rüüteede alal on meil palju puudusi. Aga see ei ole teedeministrile mingiks saladuseks, vaid ta otsib teid ja võimalusi kuidas endistel aegadel tegemata jäänud teid nüüd võtta läbiviimisele.

Sõna võtab veel O. Gustavson (Pärnu.), kellele vastab peaminister.

Läbirääkimised on lõppenud, eelarve antakse vastavasse komisjoni.

Veel on päevakorras

vallaseaduse muutmise seadus,

mis pärast aruandja (M. Hansen (Viljandi)) seletust ja J. Perensj (Saaremaa) lühikest sõnavõttu võetakse vastu I lugemisel.

Koosolek lõpetatakse kell 20.15 õhtul. Järgmine koosolek on tuleval nädalal, kuid mis päeval, see ei ole veel teada.

Keres võitis Smõ

Meie suurmeister tšvis 6.—9. ko

Leningrad-Moskva maleturniiri 15. voorus eile õhtul Moskvas arenesid mängud suure võitluse tähe all, mille tõttu 8 partiiist lõppesid ainult kaks, kõik teised aga tulid katkestamisele pärast 40. käiku.

Uldise tähelepanu keskuseks oli partii uurm. Keres-Smõsslov. Moskva malepublik soovis küll oma lootustandva esmaletaja võitu, kuid Keres mängis hästi ja sai ühe võidupunkti, pealegi väga tähtsa. Praegu on Keresel 1 võidu võrra enam kui kaotusi (3 võitu, 2 kaotust ja 7 viiki). Kui Keres viimases kahes voorus enam ei kaota, siis võib ta juba arvestada vähemalt 6.—7. kohaga.

Partii Tolub-Ragosin lõppes viimase kiire võiduga, kes sellega asus Belavenetsi ja Makogonovi kõvale turniiri juhtima.

Partii Goglidze-Kan katkestati võiduseisus Goglidzele. Partii suur. Flohr-Konstantinopolski on pooleli tubli paremusega venelasele.

Teised partiid (Löwenfisch—Makogonov, Lilienthal—Alatorstev ja Rabinovitš—Bondarevski) on pärast 40. käiku katkestatud seisudes, kus võitlus on alles täies hoos ja seepärast ei sa üheda midagi kindlat nende kohta. Partii suur. Rezevski—Panov jäi mängimata Panovi haiguse tõttu. Seetõttu oli Rezevskil eile puhkepäev.

Venelased mängivad treeningturniiril suure innuga. Viimases 3 voorus on järjekindlalt jäänud pooleli igakord 7 partiid, millest nähtub, et vaid üksikutele juhtudel otustub mäng enne 40. käiku.

Praeguseks on kogunenud juba 35 katkestatud partiid ja neile tuleb veel lisa ka tänasest, celviimastest voorust.

Katkestatud partii

laupäev ja pühapäev

Võistlejate

1) 2) 3) Belave
a 7½ punkti (2 po
(3) 5) suur. Flohr
tortsev. Kan. suur.
(3) 10) Smõsslov
suur. Löwenfisch 5 p
(4) 14) Romanovski
(3) 16) suur. Rezev
(6) 18) Bondarev

Täiesti ebamäärane
millist on ta praegu
8 poolelioleva partii
need partiid hästi so
osutuda partiid esil

Täna mängitakse
voor. Keres m
Kiievi esmaletaja
polski vastu.

Louis jäi m

Võitis neeger

New York, 26
neljapäeva raskeka
kaitse oma tiitlit ka
vastu. Pärast Lewi
katkestas võitluse
Joe Louis võitjaks
glimas 17.000 pealtva

Suur maadlusvõit

Kotkas seljatas Klapuchi kolme minutiga. — Eestlastest kaotasid ainult Veismann ja Maiste seljatas Niči. — Mägi maadles vigastatud Puusepa asemel

Eesti võitis Tšehho-Slovakkia 5:2

P r a h a, 26. 1. Täna õhtul toimus Praha ringhäälingu saalis Eesti ja Tšehho-Slovakkia vaheline maavõistlus maadluses, mis lõppes Eesti ülekaaluka võiduga 5:2. Raskekaalus Euroopa meister Joh. Kotka seljatas Tšehho-Slovakkia nimekama maadleja Klapuchi üliküüril ajaga 3 min. Eestlastest osutusid kaotajateks ainult sulgkaalus Veismann, kelle Kostabaty seljatas ajaga 7.15 min., ja kergekaalus Männis, kelle Brdek seljatas ajaga 9.50 min. Teistest eestlastest Maiste ja Kotkas saavutasid seljavõidu, ülejäänud maadlejad saavutasid punktivõidu.

Maavõistlus toimus publikust täisküllatud ringhäälingu saalis, mis mahutab umbes 2500 pealtvaatajat. Publiku suhtumine Eesti maadlejatesse oli äärmiselt soe. Praha linnapea võttis muuseas Eesti rahvusmeeskonna vastu ja kinkis esindajatele albumeid ja igale maadlejale raamatuid Praha kohta. Maavõistluse avatseremoonial Tšehho-Slovakkia maadlusliidu esindaja tervitas Eesti meeskonda nii tšehhi kui ka üllatuslikult eesti keeles, millele vastas Eesti meeskonna juht Byström samuti tšehhi kui ka eesti keeles. Tšehho-Slovakkia maadlusliit kinkis Eesti liidule raeokja pildi kui ka igale eesti maadlejale väikese kristallvaasi. Eesti rahvusmeeskond asub koduteele homme hommikul ja saabub Tallinna laupäeva õhtul.

Maavõistlusel olid matšid 15-minutilised. Kärbeskaalus saavutas Eesti esimene võidupunkti Maiste seljavõiduga Niči üle ajaga 9.30 min. Algpüstimaadluses saavutas eestlane tugevamini pealekäijana selge paremuse. Kohtunikud andsid

viigi. Sundparteris Niči viis alul Maiste silda, kust eestlane pääsis. Edasi üritas Niži ristvõdd, kuid tulemusteta. Maiste omakorda peale pääsesdes haaras Niči kohe käevare-lukku ja viis vastase õlgadele. Aega oli kulunud tema pealeminekust arvestades ainult 30 sek. ja kogu matši kohta 9.30 min.

Sulgkaalus saavutas Tšehho-Slovakkia oma esimese võidupunkti. Algpüstimaadluses Veismann oli veidi aktiivsem. Sundparteris loos viis eestlase esimesena alla, kuid Veismann ei osanud end kuidagi tšehhi vastu kaitsta. Veismann laskis end kohe silda viia. Ühest sillast ta pääsis, kuid teise silla surus tšehhi sisse. Aega oli kulunud Kostabaty seljavõiduks 7.15 min.

Järgmine võidupunkt tuli Tšehho-Slovakkiale kergekaalus Brdeki seljavõiduga Männise üle, millega Tšehho-Slovakkia oli maavõistluse esimese ja viimane kord juhtimisel seisuga 2:1. Algpüstimaadluses Männis viis vastase kohe nupuvõttest parteri, kuid väljaspool matši. Maadlus läks püsti edasi. Männis viihastus ja viis omakorda tšehhi parteri, kuid laskis kohe püsti tõusta. Edasi viis tšehh Männise uuesti parteri ja paremaks tunnistatuna valis maadluse jätkamise parteris. Brdek tõstis siis Männise üles ja heitis nupuvõttest, mida ta tõeliselt ainukesena oskas, õlgadele. Aega oli kulunud 9.50 min.

Edasi lõppesid aga kõik matšid Eesti võiduga.

Kergekaalus Herda vastu maadles üllatuslikult eestlane Mägi, kes pidi selleks matšiks 3.5 kg maha võtma — Puusepp oli saanud maavõistlusele ja sellele järgnenud maadlusturniiril jalast väänata, mille tõttu ei saanud maadelda. Puusepp lõnka praegu täiesti. Algpüstimaad-

lus oli täiesti võ
peale ja Herda
teris oli Herda
võdd, kuid Her
ei lasknud seda
olles tundus ak
Mägi ja l a g d a
Lõpu-püstimaadl
muse ja sundpa
matši hääletage 2

Keskekaalus

võid võid e e r i a
Hampli üle. A
gine. Sundparter
8. min. silda kü
les ei teinud ü
midagi. Lõpp-p
ilmselt parem j
kohtunike häälet

Poolraskekaalus

üle töövõidu 2
Neo selgelt par
duga parteri, kuid
Pelikan kaitse
tunnistatuna va
Maadluse jatka
kolmel korral ü
ikka uuesti part
kan Neo kauni
punktikohtunike
maadluse jatka
käis õlgadel. T
nud seda seis
saavutas Neo t
napi töövõidu 2

Raskekaalus

lusele ilusa lõp
duga Klapuchi
teise kohe part
sellest viis Klap
sisse. Aega oli
võiduks ainult
pes maavõistlus
duga 5:2.

Sammut Eesti jalgpalli tõusuts

Jalgpalliliit loomas ülerigilist kohapealsete treeneritekaadrit. — Igal seltsil olgu oma treener! — Lõiduklassi meeskonnad tihedamalt provintsi jalgpallispordi elustamiseks. — Jalgpalliliit taotlemas mänguväljakute võrgu arendamist. — Jalgpallikohtunikud ajakõrgusele

Jalgpall koolinoorsoos jälle ellu

Jalgpalliliidu kavatsuste ja ürituste kohta jalgpallitaseme tõstmiseks ülerigilises ulatuses andis eile ajalehtede esindajale lähemalt seletusi jalgpalliliidu abiesimees A. Lass. Eelkõige märkis abiesimees A. Lass, et üha suurenev jalgpallilevmine ülerigilises ulatuses nõuab tihedat kontakti ja jalgpalliliidul peab olema selge pilt kohtaldest valitsevast olukorrast. Selleks toimusidki viimasel ajal jalgpalliliidu esindajate ringsõidud provintsis, kuna jalgpalliliit tahab arvestada kõigega, mis oleks liikumise arendamiseks kasuks.

Jalgpalliliidu tänavusel eelseisval asemikekogu koosolekul tulid harutusele ja otsustamiseks rida põhilisi ja peamisi küsimusi. Jalgpalliliidu juhatus pika kaalumise tulemusel esitas asemikekogu kaks varianti, mille kaudu soodustatakse jalgpallitaseme tõstmist. Üheks võimaluseks oleks provintsi jaoks eriliselt jaalitreeneri ametisseasimine. Provintsi ise aga leiab põhjendatult, et üks rändtreener ei suuda kuidagi rahuldada kõiki provintsi nõudeid. Samale seisukohale on asunud ka jalgpalliliit ja leidnud, et palju otstarbekohasem on luua suurem treeneritekaader kohapealsetest jalgpallimeestest, kusiures eesmärgiks oleks olukord, et igal provintsi jalgpalliseltsil oleks kohapeal elutsev, vastava ettevalmistuse saanud amatöörtreener.

Tallina seltside juures on juba rida endisi silmapaistvaid jalgpallimehi end pühendanud treeningjuhtimisele. Provintsi ise pooldab sajaprotsendilist sõrase kohapealse treeneritekaadri loomist. Seetõttu ka liidu juhatus on asunud samale seisukohale. Jalgpallitaseme ülerigiliseks tõstmiseks, mille tulemusena on juba mitu aastat Tallinnas korraldatud ülerigilist kursused ja treenerite ettevalmistamiseks. Mis suudaks seavastu teha ainult üks rändtreener? Kava on sellane, et amatöörtreener peaksid omama ka kõik A klassi kuuluvad jalgpallimeeskonnad ja see variant tundub ainuõige teena suuremate tulemuste saavutamiseks. Senised treenerid oma ringsõidudega tegid suure ja kiiduväärse töö ja jäävad edaspidigi tööse kohapealsete treenerite töö ühtlustamiseks ja koordineerimiseks.

Aegade jooksul on ka meil jõutud veendumusele, et jalgpallihooaeg meie senise 4—5 kuulisena pole õige jalgpallispordi, vaid edusumade tege-

aasta ringi. Seda vajame kõigepealt naabritega sarnapildamiseks, kuna seal jalgpall areneb otse ürgjouliselt ja suurte jõureservidega — ainelisest küljest kindlustatuna. Meie peame oma väiksemate võimaluste juures kasutama oma jõudusid võimalikult ratsionaalselt. Sellest küljest püüab jalgpalliliit edaspidi aidata kaasa seltsidele hooaja kohta 60—100-kroonilise toetuse andmisega, milles eesmärgiks on treenerite pidamine. See nõuab provintsimeeskondade kohta aastas 2600 kr. kulud. Samuti toetab liit edaspidi treenerite pidamiseks liiduklassi kuuluvaid seltsi, kusiures ühe meeskonnaga seltsid saavad toetuseks 100 kr. iga järgneva meeskonna kohta 50 kr. toetust rohkem, kusiures toetust maksetakse välja alles alates 1. jaanuarist, et kindlustada toetuse otstarbekohast kulutamist. Süürase perioodilise kulutuse tegemist võimaldab liidu majanduse paremale järele töötamine. Jalgpallitreenerite kool andis tänavu 27 uut treenerit kusiures nad vastavalt ettevalmistuse rohkusele on jaotatud kolme liiki: treeneri kandidaadid, abitreenerid ja seltsitreenerid (nn. liidutreenerid).

Teiseks suureks küsimuseks jalgpallitaseme tõstmisel on jalgpallinoorte kasvatamine. See küsimus on olnud päevakorral rida aastaid, kuid on takistatud majandusliku olukorra raskustest. Nüüd tahetakse teha kõik sportimisvõimaluste kättesaadavaks tegemist noortele. Liidu juuro on loomisel noorte sektsioon, kes töötab poiste spordiliidu põhimääruste alusel ja raamistikus.

Noorte tegevust tahetakse arendada kõikides jalgpalli harastavates keskustes asjatundliku juhtimise ja tervishoiu kooli all. Korraldamisel seetõttu ka kõikjal kohapealset noorte jalgpalli meistrivõistlust. Kohtaldest luuakse sektsioonid osakonnad, kes töötaksid käsikärs maadlunde spordiliiduga. Juhatus koosseisud määrab liidu juhatus, kuulata ära maakondliku spordiliidu arvamist. Liidu juhatus toetab kohapealsete osakondade tegevust võimaluste piires mänguabinõude muretsemisega, et kasvatada võimalikult paremat uut jalgpalligeneratsiooni.

Ringsõit provintsis näitas, et kohtaldest pole jalgpalliväljakud küll vijetsad, kuid nõuavad korastamist ja korraldamist. Paremas seisukorras on Narva oma nelja väljakuga. Tartus on suhteliselt elanike arvuga olud vietsamad, kuid Tartu

linnavalitsus püüab kõigiti kaasa aidata, andes isegi majanduslikku toetust. Staadioni juure luuakse tänavu uus suur harjutusväljak. Pärnus puuduvad harjutusväljad, kuid seal loodetakse vastutulekut treeningu võimaldamiseks otse staadionil. Tallinnas on väljakute vähesuse suhtes olukorrad kõige kehvemad. Igalpool puuduvad aga korralikud võimalused talviseks treeninguks. Eesjoones taotleb jalgpalliliit aga väljakute kordaseadmist, alles selle teostamise järele saab mõelda talviste harjutusvõimaluste loomisele.

Seltside tegevuse suureks raskuseks on sissetulekualikate puudumine. Pealinna seltsidel seisab ees tänuväärse ülesandena senisest palju suuremal määral võistlemine provintsis. Provintsi pole koht, kus pealinna seltsid peaksid katsuma raha teenida — selleks tuleb pidada ainult võistlusi välismeeskondadega. Provintsis areneks jalgpall ja huvi tema vastu tunduvat, kui seal oleks sagedamini näha häid meeskondi. Eesmärgiks on seetõttu liiduklassi seltsid võistluse rohkem provintsis Seega luuakse eelused üldiseks taseme tõstmiseks. Välismeeskondadega rohkemat ja suurvõistluste korraldamist provintsis takistab aga sealsete väljakute väikus — kõljal on väljakud rahvusvaheliste mõõtudest tunduvalt väikesemad. Tänavu tahetakse Pärnu meeleliid korraldada kuurordi 100-aastase juubeli puhul Eesti-Sooma B maavõistlust. See võib tootuda ainult siis, kui Soome nõustub mängimisega normaalsest väiksemal väljakul.

Teostamise on aga senise jalgpallikohtunike nimekirja puhastamine, kusiures kevadel korraldatakse kõigile senistele kohtunikele eksaminatsioonid, mis toimus järelekasvu ja tahetakse jõuda olukorran, et igal korralikul matši oleksid ka piisavalt kohtunikud. Seetõttu kavatsatakse kohtunikele edaspidi maksta, kui asemikekogu sellega nõustub senisest suuremal päevarasid. Edaspidi kavatsatakse rida vanemaid ja jalgpallil eemalejäänud kohtunike arvata passivkohtunikeks, kelle ülesandeks oleks kohtunike hindamine ja astmest tõstmine, kuna seni toimetas seda tegevkohtunikest koosnev kolleegiumi juhatus. Jutujamise lõpul rõhutas abiesimees A. Lass ootamatut head vastuvõttu provintsis, kes peaks soovitava edaspidigi kontakti pidamist liidu juhatuslikmete ringsõidude kaudu provintsis.

Lugusid kohtust

Valetunnistajate abil lasti süütu karistada

Tallinna ringkonnakohtus mõistis Miina Suure viieks aastaks vangimajja valetunnistajale ahamatlele eest. Tema valetunnistajad Eenu Kappa ja Sinida Simon mõisteti eelmise kolmeks aastaks ja teine üheks aastaks vangimajja.

Miina Suur on juba varemalt valetunnistajale ahamatlele eest karistatud 3½-a. vangistusega. Küid nähtavasti ei ole karistustel tema lubes teha paranemist, vaid johtavat mahu, mis tal peaks olema.

Miina Suur tabiti laimamisel väpalt vangil panna Mathilde Peetri, kuni Peetri ei olnud teha laimamist. Suur aga tabiti talu auku haavata valetunnistajate abil. Sinida andis siis Miina Suur Tallinna 6. jsh. kohtule haabule, et ta teletas, et tema kohtunud teatud päeval Tallinna tänaval Mathilde Peetri, kes ütelnud talle, et ta on „pätt perenaine“.

Et Peetri teha tõesti olewat ütelnud, teha väit-jid kohtus Eenu Kappa ja Sinida Simon.

Tende seletuste põhjal jsh-kohtuniku mõistis Mathilde Peetri süüdi. Mathilde Peetri kaebas ringkonnakohtusse, kuid siin kinnitati jsh-kohtuniku liidud mõistev otsus.

Nüüd kaebas Mathilde Peetri Miina Suure ja ta tunnistajad valetulele pärast kohtus. Suurel luul tehti kindlaks, et Peetri lei päeval Tallinna tänavol Suurega mingit juttu ei alanud.

Ringkonnakohtus mõistis nüüd Miina Suure ja ta tunnistajatele eelpoalnimetatud karistused. Ühtlasi tehti kohtus määrusi Miina Suur kohe vahil alla teha. Miina Suur aga oli juba nähtavasti ette näinud ja juba enne olgu kuulutamist kohtuist lahunud. Nõnda tuli teha õljina hiljem kohtu, et teha vahil alla võtta.

Aga valget kana ei olnudki

Rõdrikt Arnold Eaidna märkas ühel õhtul Saulu-poo tänaval meeli, kellel oli kott jalgas ja kes näis hordnikule

Kiriklikud teated.

Piiskoplik Toomkogudus.

Toomkirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 jumalateenistus, õp. K. Saarse. Lauuluraamat. Kell 11.15 laste-jumalateenistus Toomkoguduse toas. Lastelauluraamat. Koguduse piiblitund on kolmapäeval, 1. veebr., kell 7 õht. Toomkoguduse toas, kirikus õp. K. Saarse.

Tallinna praostkond.

Kaarli kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 hommikul piibli- ja katekismuse jumalateenistus piibli ja armulauga. Õp. A. Soome ja õp. B. Blum. Lauululehed. Leerdil Tallinna Toompea Kaarli koguduses 1989. aastal peetakse järgmiselt: 1) Palmipüüdepäeva-leer 6. märtsist kuni 2. aprillini — üldleer. 2) Taavaminemispäeva-leer 24. aprillist kuni 18. maini — eraleer. 3) Suvelleer 20. maist kuni 18. juunini — eraleer. 4) Kristuse tulinemispäeva-leer 6. novembrist kuni 3. detsembrini — üldleer.

Laupäeval, 29. jaan., kell 7 õht. Tatari 26 noorte-õhtu. Kõnelevad noored. Lauul- ja muusikaettekanded. Pärast seda ettevalmistustund grupiühituledele. Pühapäeval, 29. jaan., kell 1 lastejumalateenistus gruppides, õp. P. V. Koppel. Pühapäeval, 29. jaan., kell 6 õht. Noorte Kõnelejumalateenistus. Lauul-koor. Lauululehed. Õp. P. V. Koppel.

Jaani kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 homm. jumalateenistus armulauga, õp. A. Tähevali. Kell 3 lastejumalateenistus. Kevadised leerd poeg- ja tütarlastele: 1) Palmipüüdepäeva-leer 6. märtsist kuni 2. aprillini. 2) Taavaminemispäeva-leer 24. aprillist kuni 18. maini. 3) Suvelleer 20. maist kuni 18. juunini. Leeriõpetustele tuleb aegsasti üles anda õpetajale kõnetundidel e. l. igapäev kl. 12—1, p. l. teisip. ja reedel kl. 5—8, Lembitu 2.

Püha-Vaimu kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 homm. kirikus jumalateenistus armulauga. Kell 1 lastejumalateenistus, õp. R. Kiviranna. Kolmapäeval, 1. veebr., kell 7 õht. koguduse saalis loeng Prot. Ühingu korraldusel, õp. T. Tallmeister.

Õhtukogudus „Emmaus“ Toomkirikus.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 6 õht. jumalateenistus armulauga. Jutustab õp. P. Kuusk. Soolaulakud. Lauululehed 1989. a. aruandega. Leeriõpetuse algab 6. märtsil, õnnistamine on palmipüüdepäeval, 2. aprillil. Üles anda palutakse aegsasti üles anda õpetajale kõnetundidel e. l. igapäev kl. 12—1, p. l. teisip. ja reedel kl. 5—8, Lembitu 2.

Pauluse kogudus, Toomkirikus.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 12 päeval jumalateenistus — õp. R. Uheke. Lauuluraamatud. Kell 11 homm. koguduse majas, Kreutzwaldi tän. 28, lastejumalateenistus — õp. G. Klaus. Esmaspäeval, 30. jaan., kell 7 õht. koguduse majas kuulustustund — õp. G. Klaus ja vend Mannov. Lauululehed. Leeriõpetus algab 6. märtsil, õnnistamine palmipüüdepäeval, 2. aprillil.

Rootsi-Soome Mihkli kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., jumalateenistus kl. 11 e. l. K. Nilsson.

Peeteli kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 homm. ohvri-jumalateenistus, armulauga, laululehed, jaanuariku ohvriühenduse aruandmine. Kell 12 lastejumalateenistus. Kell 7 õhtul evangelisatsioonijumalateenistus. Lauululehed. Esmaspäeval, 30. jaan., kell 8 õhtul noortetund. Neljapäeval, 2. veebr., kell 8 õhtul piiblitund.

Nõmme Rahukirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10.30 homm. jumalateenistus, õp. A. Elart. Kell 8 päeval lastejumalateenistus. Esmaspäeval, 30. jaan., kell 8 õhtul koguduse kantseleis noorte piiblitugimise tund.

Kopli kirik.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 homm. jumalateenistus; kell 12 lastejumalateenistus; kell 4 palvetund kirikus. Esmaspäeval, 30. jaan., kell 6 hooldekandeseis koosolek õpetaja korteris. Kesknädalal, 1. veebr., kell 7 piiblitund. Neljapäeval, 2. veebr., kell 8 noorte piiblitund koosolek.

Tallinna praostkonna korraldusel.
Diakonissideasutuse kirikus pühapäeval, 29. jaan., kell 10 jumalateenistus; kell 11.30 lastejumalateenistus — õp. R. Koolmeister. Tall. praostkonna evangelisatsioonipunktid on kuulustustunnid: Lennuki tän. 43 pühap., keskn. ja laup. kell 7; Karmikese tän. pühap. kell 6, keskn. ja laup. kell 7; Kopli tän. 22 pühap. kell 6, neljap. ja laup. kell 7; Katusesepä 4 pühap. kell 6, neljap. ja laup. kell 7 — kõnelevad õpetajad ja vennad. Vabriku tän. algkooli ruumes kuulustustund teisip., 31. jaan., kell 7.

Tallinna linnamisjon, Kentmanni 6.
Reedel, 27. jaan., kell 7 õhtul noorte piiblitund, juh. õp. mag. A. Horn. Laupäeval, 28. jaan., kell 7 õhtul vaimulik katekismusele õhtu, kõn. v. E. Lohv, keelpiilikoor, ettekanne, laululehed. Pühapäeval, 29. jaan., kell 11 e. l. pühapäevakool; kell 5 p. l. noortetund, kõn. õp. mag. P. V. Koppel ja kand. H. Stillverk. Viituluuloo, laulukoor. Neljapäeval, 2. veebr., kell 7 õhtul piiblitund, juh. õp. mag. A. Horn.

Päikesed 5.
Laupäeval, 29. jaan., kell 7 õhtul palvekoosolek. Pühapäeval, 29. jaan., kell 4 p. l. evangelisatsioon. Kesknädalal, 1. veebr., kell 7 õhtul piiblitund.

Dr. Jeesuse Sõprade" palvela, Granidi 33.
Reedel, 27. jaan., kell 7 õht. palvekoosolek. Pühapäeval, 29. jaan., kell 11 e. l. evangelisatsioonikultuse tund ja kell 6 aastapeakoosolek. Kõnelevad kitalised ja ühingu vennad.

Toompea Aleksandri katedraal.
Laupäeval, 28. jaan., kell 18 õhtuteenistus. Ülemp. A. Angenias ja ülemp. B. Orav. Pühapäeval, 29. jaan., kell 9.30 piht. kell 10 luteria. Metropoliti Aleksander katedraali vaimulikuga. Kolmapäeval, 1. veebr., kell 18 Issanda templis viimise püha õhtuteenistus Issaniaga ja leibade õnnistamisega. Metropoliti Aleksander katedraali vaimulikuga.

Issanda-Muutmise peakirik.
Laupäeval, 29. jaan., õhtuteenistus armulauga kl. 6. Pühapäeval, 29. jaan., luteria armulauga kl. 10, piht kl. 9.30; teenib ja jutustab ülemp. M. Uuena. Kl. 4—6 koguduse saalis pühapäevakooli tunnid. Kl. 7.47 koguduse saalis palvetund vaimuliku kõnega; kõneleb preester A. Ossipov. Kolmapäeval, 1. veebr., õhtuteenistus kl. 14.7. Neljapäeval, 2. veebr., luteria armulauga kl. 9, piht kl. 8.30; teenib ja jutustab preester E. Lepik.

Vene evangeliumi ühing, Rüütli 9.
Pühapäeval, 29. jaan., jumalateenistused homm. kell 10 ja õhtul kell 5. Kolmap., 1. veebr., kell 7 õht. piiblitund.

Vene evang. ühing, Kopli, Bekeri as. 29—15.
Laup., 28. jaan., ja teisip., 31. jaan., kell 7 õht. kuulustustund. Pühap., 29. jaan., kell 8 koosolek. Ettekanded lastel eesti ja vene keeles.

Allika kgr., Allika tän. 5.
Pühapäeval, 29. jaan., jumalateenistus kl. 10 homm. kell 12 p. pühapäevakool. Pärast lõunat kl. 5 suur noorte-koosolek. Muusikalisi ettekandeid Tall. bapt. koguduse juurelt. Kõneleb O. Tark. Tarvisel kavad-laululehed.

Karmeli vabakogudus, Luise tän. 11.
Pühapäeval, 29. jaan., kell 10 homm. Egiptuse üldmõnisi aastapäeva pidulik jumalateenistus. Kõnelevad L. Sirotkin ja O. Sirotkin. Pärast lõunat kell 5 vaimulik koosolek. Samal ajal Karmeli vabakoguduse segakoori korraldusel suurem vaimulik muusikaõhtu Immanueli kirikus, Jõe tän. nr. 12, kuhu sissepääs on kavadega.

Vabausulise palvela, Toom-Rüütli 12.
Pühap., 29. jaan., kell 10 homm. pühitsuslik koosolek. Kõneleb A. Parkja j. t. Kell 5 õhtul äratuskoosolek. Kõneleb A. Parkja j. t. Teisip., 31. jaan., kell 7 õht. piiblitund. Juhatab A. Parkja. Neljap., 2. veebr., kell 7 õht. õpetlik kõnekoosolek. Kõneleb A. Parkja.

Korteri-pakkumised

Tallinnas

Suur omaette tuba

ärä anda. Kungla 26—12.

Kasutajale

tohib tuumi jaaba finlase teenistuses kätia. Mõis ja õiglane olla. Äär oman. Xartu mnt. 46—18.

Kasutajale

tohib tulla ühiti naisterahva juure finlase teenistuses naisterahvas lüas Salamaia 20—9, jõeääril sooviil, 2. foral.

Ära anda üht

korteri — 2 tuba, köök ja ehit. Suure 34, Sillelitas.

Omaette nurk

ärä anda puhtas ametis kätiale härrale. Waje 5—4.

Autogaraaz

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Auto-garaaz

ärä anda Sanderi 20—1.

2 kütavat garaazi

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Ära anda moobas majas

tohib üürida. Sõluta tän. 2-a—2.

Gästimöbl. päitefepaste-

line erafistefatiga

tuba

ärä anda. Tatari 42—1.

Korteri

ühtile anda uues majas — 8 tuba, köök, vann, ühes tekkide ja elektripliibiga. Nr. 85 tuus. Xartu mnt. 68—5.

Korteri

4 toa, köök ja vannitoaga tohib üürida. Raupmeh 5. Sõluta kl. 1—2 ja 4—5. Konfektierimise erapõetöö-foja Kontorij. tel. 421-25.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

erastisef. ilma mööbl. ärä anda uues tekkidega majas. Reimani 10—2.

Tuba

mööblita tuba

ärä anda korralduse mees-terahhale. Kungla 20—2.

Mööbl. tuba

erastisefatiga ärä anda. Mõis ja tõeale. Rüütli